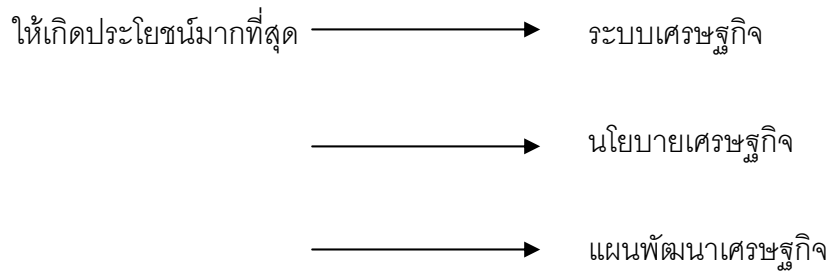

สังคมศึกษา
หัวข้อสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์

ผศ.พาณี แสงวงกิจ

เศรษฐศาสตร์ = วิชาที่ศึกษาถึงการหาวิธีการแก้ปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจ

ตอนที่ 1 ระบบเศรษฐกิจ

- ลักษณะสำคัญของแต่ละระบบเศรษฐกิจ
  - ข้อดีและข้อบกพร่องของแต่ละระบบ
1. ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
  2. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม
    - 2.1 สังคมนิยมประชาธิปไตย
    - 2.2 สังคมนิยมคอมมิวนิสต์
  3. ระบบเศรษฐกิจแบบผสม

ระบบเศรษฐกิจ

ในทุกสังคมต่างมีสถาบันสังคมที่ทำหน้าที่แตกต่างกันไป ในจำนวนนี้จะมีสถาบันเศรษฐกิจที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมมากที่สุด ความคิดที่จะหาวิธีการให้เกิดประโยชน์มากที่สุดนี้เองเป็นที่มาของระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจ หมายถึง หน่วยเศรษฐกิจที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งสังคมหนึ่ง ๆ ได้เลือกและยอมรับเอามาเป็นวิถีทางที่จะนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสนองความต้องการของประชากรได้มากที่สุด ภายใต้รูปแบบการปกครองและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ และเนื่องจากความเชื่อที่มีความเปลี่ยนแปลงได้นี้เองเป็นเหตุให้ระบบเศรษฐกิจของสังคมหนึ่ง ๆ จึงมีความเปลี่ยนแปลงได้ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มีมองเห็นได้ก็คือ ทุกระบบต่างมีข้อดีและข้อบกพร่องด้วยกันทั้งสิ้น

หลักเกณฑ์เบื้องต้นที่อาจใช้เปรียบเทียบระบบเศรษฐกิจว่าเป็นแบบใดนั้น ให้พิจารณาจากหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ

1. เอกชน มีเสรีภาพในกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากหรือน้อยเพียงใด
2. รัฐบาล เข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากหรือน้อยเพียงใด

ระบบเศรษฐกิจที่สำคัญ

1. ให้ความสำคัญกับเสรีภาพแก่เอกชนในเรื่องของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ(การผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยน) อย่างกว้างขวาง โดยรัฐจะเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชนน้อยมากเฉพาะในส่วนที่สร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและคุ้มครองให้เกิดความยุติธรรม ความปลอดภัย และความถูกต้องตามกฎหมาย

2. ให้เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตลอดจนใช้ทรัพย์สินนั้นได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และประเพณี
3. เปิดโอกาสให้เอกชนได้มีการแข่งขัน ซึ่งจะมีผลดีด้านการปรับปรุงคุณภาพและราคา ตลอดจนเป็นการจูงใจให้ผู้ผลิตมีกำลังใจแก่ผู้ผลิต เพราะหวังในผลกำไรที่คาดว่าจะได้รับ
4. กิจกรรมทางเศรษฐกิจดำเนินไปโดยอาศัยกลไกแห่งราคา
5. ส่งเสริมการผลิตขนาดใหญ่ เน้นการใช้ทุนและวิทยาการการผลิตที่ก้าวหน้า

ข้อดี	ข้อบกพร่อง
<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นระบบที่ให้เสรีภาพแก่เอกชน กว้างขวางมากที่สุดกว่าระบบอื่นทั้งในด้านการตัดสินใจในการประกอบธุรกิจการมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และการเลือกประกอบอาชีพ 2. เป็นระบบที่ให้โอกาสแก่เอกชนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งแรงจูงใจ และความคิดริเริ่ม 3. ลดภาระของรัฐบาลในการเข้าไปดำเนินธุรกิจต่าง ๆ เสียเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความเหลื่อมล้ำกันมากในเรื่องรายได้เนื่องมาจากการให้เสรีภาพกว้างขวางในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 2. ธุรกิจขนาดใหญ่มีความได้เปรียบธุรกิจขนาดเล็ก และบางธุรกิจขนาดใหญ่อาจจะถึงขั้นทำการผูกขาดได้ 3. มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง เพราะในระบบนี้ผู้ผลิตจะมุ่งได้รับผลตอบแทนมากที่สุด มากกว่าจะคำนึงถึง ความสิ้นเปลืองของทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ได้คุ้มค่า

2. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

2.1 สังคมนิยมประชาธิปไตย

เป็นการผสมผสานระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม และระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ลักษณะสำคัญ

1. เอกชนมีสิทธิในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้

2. รัฐเข้าไปดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจบางประเภทที่มีความสำคัญในการบริการอันเป็นสาธารณะ เช่น บริการสาธารณสุขูปโภค และให้เอกชนสามารถเข้าไปมีบทบาทเป็นส่วนใหญ่ โดยรัฐเข้าไปควบคุม และแทรกแซงการผลิตและการตลาดในบางเรื่องเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม
3. ไม่ปล่อยให้เอกชนแข่งขันกันได้มาก เหมือนทุนนิยม และยอมรับในการทำงานของกลไกแห่งราคาอยู่บ้าง
4. รัฐให้บริการทางสังคมอย่างกว้างขวางและมุ่งกระจายรายได้ให้เป็นธรรม โดยใช้มาตรการภาษีในอัตราก้าวหน้า เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยกับคนจน ให้เหลือน้อยที่สุด

* การจะบรรลุเป้าหมายของระบบเศรษฐกิจแบบนี้ได้ต้องใช้วิธีค่อยเป็นค่อยไป ไม่ใช่ใช้วิธีรุนแรง และได้รับความร่วมมือจากประชาชน

ข้อดี	ข้อบกพร่อง
<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถสร้างความยุติธรรมในสังคมได้ดีกว่าระบบแบบทุนนิยม เพราะผู้มีรายได้สูงจะถูกเรียกเก็บภาษีสูง ทำให้ลดความแตกต่างระหว่างฐานะให้น้อยลงได้ 2. ประชาชนได้รับสวัสดิการจากรัฐกว้างขวาง 3. รัฐควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางประเภทที่มีความสำคัญต่อส่วนรวม เช่น อุตสาหกรรมพื้นฐาน บางอย่าง กิจกรรมธนาคาร การเหมืองแร่ ฯลฯ เพราะถ้าปล่อยให้เอกชนเข้าดำเนินงาน อาจเป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมที่รัฐเข้าดำเนินงานเองมักขาดประสิทธิภาพ และการจำกัดสิทธิของเอกชน ในการดำเนินธุรกิจบางประเภททำให้ขาดแรงจูงใจ 2. ระบบภาษี และการให้สวัสดิการทางสังคมของรัฐ ทำให้ผู้มีฐานะดีต้องถูกเรียกเก็บภาษีในอัตราสูงมาก ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ

1.2 ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์

ลักษณะสำคัญ

1. รัฐเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งหมด โดยที่เอกชนไม่ได้รับอนุญาตให้มีปัจจัยการผลิตเป็นทรัพย์สินส่วนตัวได้เลย
2. รัฐควบคุมการดำเนินการทางเศรษฐกิจทุกขั้นตอน เอกชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและตัดสินใจได้แต่อย่างใด ไม่มีการแข่งขัน กลไกแห่งราคาทำหน้าที่น้อยมาก
3. มีการวางแผนจากส่วนกลาง โดยกำหนดให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในระดับต่างๆ เป็นผู้รับผิดชอบ

ข้อดี	ข้อบกพร่อง
1. ขจัดความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล 2. ประชาชนได้รับสวัสดิการจากรัฐอย่างทั่วถึง	1. เอกชนขาดเสรีภาพมากที่สุด ทุกอย่างเป็นไปตามความต้องการของรัฐ จึงขาดแรงจูงใจในการทำงาน 2. การวางแผนจากส่วนกลาง ทำให้เกิดความล่าช้าในการแก้ปัญหา 3. การไม่มีการแข่งขันทำให้ไม่มีการปรับปรุงคุณภาพ

3. ระบบเศรษฐกิจแบบผสม

เป็นระบบเศรษฐกิจที่ผสมระหว่างระบบทุนนิยมและสังคมนิยม ประเทศไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบนี้รวมทั้งประเทศที่ปกครองในระบบประชาธิปไตย เป็นส่วนใหญ่อีกด้วย

ลักษณะสำคัญ

1. รัฐเข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจมากกว่าระบบทุนนิยมโดยรัฐเข้าดำเนินการด้านสาธารณูปโภคในรูปของรัฐวิสาหกิจ เพื่อบริการประชาชน และเพื่อพัฒนาประเทศ โดยให้เอกชนเข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนให้เอกชนมีสิทธิในปัจจัยการผลิตและทรัพย์สินได้
2. เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันและการทำหน้าที่ของกลไกแห่งราคา โดยที่รัฐใช้มาตรการควบคุมราคาสินค้าบางชนิด การตั้งกำแพงภาษี เพิ่มการคุ้มครอง และช่วยเหลือการผลิตภายในประเทศ

ระบบเศรษฐกิจแบบนี้มีข้อดีมากกว่าข้อบกพร่อง กล่าวคือ ประชาชนยังมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยรัฐเข้าไปมีบทบาทเท่าที่จำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม เพื่อสร้างความเจริญ และคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศ ประเทศที่ปกครองระบบประชาธิปไตยส่วนใหญ่จะมีระบบเศรษฐกิจแบบนี้ รวมทั้งประเทศไทยด้วยดังกล่าวนี้อแล้ว

ตอนที่ 2 การค้าระหว่างประเทศ

ในบรรดากิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศนับว่าเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศต่างให้ความสนใจและเห็นความสำคัญ เนื่องจากการค้าเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ของรัฐบาล นอกเหนือจากภาษีอากร รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในปัจจุบันที่ประสบปัญหาดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล ดุลการชำระเงินขาดดุล ส่งผลไปถึงทุนสำรองระหว่างประเทศลดลง และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจไม่มั่นคงได้ ด้วยเหตุนี้นโยบายของรัฐโดยการเน้นการส่งเสริมการส่งออกจึงเป็นทางออกเบื้องต้นทางหนึ่ง หากแต่ว่าจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการนับ ตั้งแต่ความพร้อมด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ความสามารถด้านการผลิต ความพร้อมด้านเงินทุน และเทคโนโลยี ความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถด้านการตลาดและยุทธศาสตร์การขาย

การค้าระหว่างประเทศได้ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ประเทศส่วนใหญ่มีเศรษฐกิจแบบการค้า(Commercial Economy) การแข่งขันด้านการค้าจึงมีมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศจะเข้ามามีผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศได้ ทั้งนี้เพราะการค้าระหว่างประเทศเป็นการขยายขอบเขตตลาดให้กว้างขวางขึ้น ทำให้ขายสินค้าได้มากขึ้น ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อรายได้บุคคลสูง ทำให้มาตรฐานะการครองชีพของบุคคลสูงขึ้น และมีผลต่อส่วนรวมตรงที่มีส่วนทำให้รายได้ประชาชาติอันเป็นรายได้ของประเทศโดยส่วนรวมสูงขึ้น ประเทศชาติก็มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ตามลำดับ ด้วยเหตุนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจของไทยเกือบทุกฉบับจะเน้นหรือให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการส่งออกทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมผลผลิตทางภาคอุตสาหกรรมทั้งเพื่อทดแทนการนำเข้าและเพื่อการส่งออก โดยมีการเล็งเห็นว่าการที่ประเทศมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจย่อมมีผลต่อเนื่องไปถึงเสถียรภาพทางสังคม และเสถียรภาพทางการเมืองด้วย และการที่ประเทศใดมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ จะสามารถสร้างอำนาจการต่อรองทางการเมืองได้อีกด้วย

การค้าระหว่างประเทศเกิดจากความแตกต่างในด้านต่อไปนี้ คือ

1. สภาพทางภูมิศาสตร์มีความแตกต่างกัน จึงมีผลให้ทรัพยากรต่างกัน และไม่เท่าเทียมกัน
2. การมีความพร้อมด้านปัจจัยการผลิตที่ต่างกัน ต้นทุนการผลิตจึงต่างกัน โดยที่สินค้าบางอย่างผลิตในประเทศหนึ่งมีต้นทุนการผลิตสูง หากนำไปผลิตในอีกประเทศหนึ่งต้นทุนจะต่ำกว่า
3. ความสามารถและความชำนาญพิเศษในการผลิตของประชากรในแต่ละประเทศแตกต่างกัน
4. ในลักษณะดังกล่าวจึงทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศขึ้นตรงที่แต่ละประเทศจะเลือกผลิตสินค้าที่ประเทศตนมีปัจจัยการผลิตในประเทศมาก และมีต้นทุนการผลิตต่ำ แล้วนำออกขายให้กับประเทศที่ผลิตได้น้อย หรือผลิตได้โดยใช้ต้นทุนสูงกว่าที่จะซื้อจากประเทศอื่น

ประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ

1. ทำให้มีโอกาสที่จะมีสินค้าสนองความต้องการได้ในขณะที่ประเทศของตนไม่สามารถผลิตเองได้
2. ทำให้มีโอกาสเลือกผลิตสินค้าที่ใช้ต้นทุนต่ำ ในขณะที่เดียวกับที่ซื้อสินค้าที่มีคุณภาพสูงราคาถูกลงกว่าที่จะผลิตเอง
3. ทำให้มีการพัฒนาขายสินค้าที่ประเทศตนผลิตได้เกินความต้องการใช้ในประเทศ
4. ทำให้มีการพัฒนาการผลิตที่มีไ้เพียงการผลิตเพื่อการบริโภคเท่านั้น หากแต่ยังเพิ่มการผลิตเพื่อการส่งออกอีกด้วยที่สำคัญคือมีการสร้างงานมากขึ้น ผลที่ตามมาคือทำให้ประชากรมีรายได้บุคคลเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น ตลอดจนทำให้รายได้ประชาชาติอันเป็นผลรวมพลอยสูงขึ้นตามไปด้วย
5. ทำให้เกิดความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน
6. ทำให้เกิดพัฒนาเทคนิคการผลิตเพื่อให้ได้สินค้าและบริการที่มีคุณภาพดีและราคาถูกลงกว่าปัจจัยที่ทำให้การค้าระหว่างประเทศขยายตัว คือ ความก้าวหน้าด้านการคมนาคมขนส่ง

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

1. **G.S.P.** (Generalize System of Preference) หมายถึงสิทธิพิเศษด้านการค้าและภาษีศุลกากร ในทางปฏิบัติประเทศที่พัฒนาแล้วมักใช้เป็นเครื่องมือต่อรองต่อประเทศคู่ค้าที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาอย่างมีเงื่อนไข ดังเช่น ตามข่าวที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปตัด G.S.P. สินค้าบางประเภทจากประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ จึงเท่ากับเป็นการใช้มาตรการทางเศรษฐกิจตอบโต้มาตรการทางการเมืองจึงเห็นได้ว่าประเทศใดได้รับ G.S.P. ก็จะมีผลดีแก่ประเทศนั้น ๆ หากประเทศไม่ได้รับสิทธิพิเศษนี้ จึงต้องมีการเรียกร้องเพื่อให้ได้รับสิทธิพิเศษนี้กลับคืนมา

2. **แกตต์** (General Agreement On Tariffs and Trade: GATT)

แกตต์ หรือข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและการค้า เป็นองค์การระหว่างประเทศ ที่จัดตั้งขึ้นใน ค.ศ.1948 โดยสมาชิกแรกก่อตั้งมีเพียง 23 ประเทศ สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ปัจจุบันมีประเทศสมาชิก 128 ประเทศ

วัตถุประสงค์ของแกตต์

เพื่อส่งเสริมการค้าเสรีระหว่างประเทศ โดยการขจัดอุปสรรคทางการค้าที่เกิดจากกำแพงภาษี จากการกำหนดโควตาและมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ดำเนินการรูปพิกัดอัตราภาษี เพื่อให้เศรษฐกิจโลกขยายตัว การหมุนเวียนสินค้ามีความคล่องตัวสูงขึ้น หากมีปัญหาด้านการค้าประเทศสมาชิกจะร่วมกันเจรจาปัญหาต่อกันและหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อหาข้อยุติที่ทุกฝ่ายพอใจ

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดังกล่าวได้แก่ ที่ประชุมภาคีแกตต์ ซึ่งจะมีคณะมนตรีจัดการประชุมใหญ่ปีละครั้งเพื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายในเรื่องต่อไปนี้

1. การส่งเสริมการค้าเสรีระหว่างประเทศ
2. หากข้อตกลงในการลด หรือขจัดมาตรการกีดกันทางการค้า โดยมีองค์การของแกตต์ทำหน้าที่ดูแลให้ข้อตกลงต่าง ๆ มีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติ
3. ทำหน้าที่ระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกด้านปัญหาการค้าระหว่างประเทศ

จากผลการทำงานของแกตต์ ทำให้มีผลดีในการควบคุมระบบภาษี และการค้าของโลกประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์ ของสินค้าออกทั้งหมด การยกเลิกข้อจำกัดในการปฏิบัติทางการค้า ทำให้เกิดความคล่องตัวด้านการหมุนเวียนส่งออกมากขึ้น ประเทศไทยก็ได้รับประโยชน์หลายประการ เป็นต้นว่า

1. ได้รับประโยชน์ตามสิทธิและสิทธิพิเศษเกี่ยวข้อปฏิบัติในฐานะที่เป็นสมาชิก
2. การค้าขยายตัวกว้างขวางขึ้น และมีหลักประกันทางการค้าระหว่างประเทศ
3. ได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการ ทั้งด้านข้อมูลทางการค้า และได้รับการฝึกอบรมด้านการค้า ฯลฯ
4. มีอำนาจการต่อรอง และสามารถเจรจาเพื่อขจัดปัญหา และอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศได้

หากแต่เพราะการเจรจารอบอุรุกวัยในปี ค.ศ.1992 ที่มีทั้งหมด 15 หัวข้อ โดยมีประเด็นหลักของการเจรจาอยู่ 3 ประเด็น คือ

1. การเจรจาเพื่อขยายการค้าเสรี ซึ่งครอบคลุมไปถึงสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งรวมถึงสิ่งทอด้วย
2. การเจรจาเพื่อเปิดและขยายการค้าด้านบริการ (Trade in Services) ซึ่งรวมไปถึงลิขสิทธิ์ทางปัญญาด้วย
3. การแก้ไขระเบียบของแกตต์

การเจรจาดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จยังหาข้อยุติไม่ได้ จึงเป็นที่มาของการก่อตั้ง W.T.O. ขึ้นมา

3. องค์การค้าโลก (World Trade Organization:W.T.O.)

องค์การค้าโลกเป็นองค์การที่จัดขึ้นมาจากการประชุมของผู้นำของประเทศสมาชิก ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้า และพิกัดอัตราภาษีศุลกากรโดยสมาชิก ได้ร่วมมือกันลงนามในสนธิสัญญาจัดตั้งองค์การค้าโลกขึ้นที่เมืองมารีราเกซ ประเทศโมร็อกโก เมื่อ 15 เมษายน พ.ศ. 2537 องค์การค้าโลกจึงทำหน้าที่แทนแกตต์ และอยู่ในสังกัดขององค์การสหประชาชาติ เช่นเดียวกับกับธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ไทยเป็นสมาชิกอันดับที่ 59 ขององค์การค้าโลก

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การค้าโลก และประโยชน์ที่ประเทศสมาชิกจะได้รับ

1. มุ่งส่งเสริมให้ประเทศสมาชิก มีการค้าขายกันโดยเสรี
2. มุ่งจัดอุปสรรคเกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เป็นมาตรการกีดกันด้านการค้าให้ลดลงหรือหมดไป เช่นการเก็บภาษีระหว่างประเทศสมาชิกในอัตราต่ำ

3. มีอำนาจแก้ไขปัญหาข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก
4. มุ่งช่วยลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศร่ำรวยกับประเทศยากจน เพื่อขยายขอบเขตการค้าระหว่างกันได้กว้างขวางขึ้นตลอดจนมีหลักประกันทางการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น
5. การให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประเทศสมาชิก
6. ได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการ และการฝึกอบรมด้านการค้า

1. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ(International Economic Cooperation)

จากความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่เป็นไปอย่างกว้างขวางนั้น กล่าวได้ว่าเศรษฐกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในขอบเขตที่กว้างขวางและมีแนวโน้มจะขยายตัวมากยิ่งขึ้น สิ่งที่เห็นได้ชัดในขณะนี้คือมีการรวมกลุ่มประเทศ เพื่อแสวงหาความช่วยเหลือและร่วมมือกัน ทั้งประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน และระหว่างภูมิภาค ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์และความมีเสถียรภาพที่มุ่งหวังให้บังเกิดขึ้นเป็นหลักการใหญ่ ยิ่งมีการแข่งขันมากขึ้นเท่าใด การรวมกลุ่มก็ยิ่งมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

1.1 มูลเหตุของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเกิดขึ้นด้วยสาเหตุ 3 ประการ

1. เพื่อรักษาผลประโยชน์ด้านธุรกิจการค้าร่วมมือกัน ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน ตลอดจนสามารถสร้างอำนาจการต่อรองทั้งด้านเศรษฐกิจ และการเมืองได้อีกด้วย
2. ด้วยผลประโยชน์ทางการเมืองระหว่างประเทศความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศจะเป็นมาตรการหนึ่งจะใช้ได้ทั้งอำนาจการต่อรองและมาตรการตอบโต้ ตลอดจนไปจนถึงการเป็นวิถีทางที่จะสร้างความผูกพันและความรู้สึกเป็นหนึ่งอันเดียวกันของประเทศที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน
3. เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศยากจน โดยทั่วไปประเทศกำลังพัฒนามักเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีลักษณะการผลิตแบบดั้งเดิมที่อาศัยฤดูกาล ใช้แรงงานคน และแรงงานสัตว์ ขาดความรู้ทางเทคโนโลยี ผลผลิตจึงต่ำ และผลิตผลทางเกษตรกรรมจึงราคาถูก หนาวเสียหาย และไม่สามารถสร้างอำนาจการต่อรองด้านราคาได้ ประชากรมีรายได้ต่ำ มาตรฐานการครองชีพต่ำ และรายได้ประชาชาติก็พลอยต่ำไปด้วย ในขณะที่ประเทศ

อุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะมีลักษณะตรงข้ามคือ ผลผลิตราคาสูงอีกทั้งสามารถสร้างอำนาจการต่อรองด้านราคาได้อีกด้วย ประชาชนมีระดับมาตรฐานการครองชีพสูงกว่า ประเทศอุตสาหกรรมเหล่านี้จึงเห็นความจำเป็นที่ต้องให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศที่ยากจนกว่า เพราะหากไม่ให้ความช่วยเหลือ เมื่อประเทศตนผลิตสินค้าได้ออกขาย ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายซึ่งมีอยู่ประมาณ 2 ใน 3 ของโลกก็จะไม่มีกำลังซื้อสินค้าอุตสาหกรรมที่ประเทศพัฒนาแล้วผลิตได้ก็จะมีประโยชน์ เงินทุนและเทคโนโลยีจึงมีความจำเป็นที่ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายมีความต้องการ ความช่วยเหลือและความร่วมมือในรูปของการรวมกลุ่มจึงเกิดขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว

1.2 รูปแบบของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 3 แบบ คือ

1. การให้ความช่วยเหลือการให้เปล่า (Grant) ซึ่งอาจจะออกมาในรูปของเงินบริจาค หรือความช่วยเหลือด้านวิชาการโดยไม่ต้องใช้คืน นับเป็นการช่วยเหลือการให้เปล่า เช่น ออสเตรเลียช่วยเหลือการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนลาว และสะพานข้ามแม่น้ำเมียวตีระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์ ฯลฯ
2. การให้เงินกู้ยืม(Loan) เป็นความร่วมมือโดยการให้เงินกู้ยืมที่ลดดอกเบี้ยในอัตราต่ำและมีระยะเวลาใช้คืนระยะยาว และอาจมีระยะเวลาปลอดหนี้ให้ด้วย กล่าวคือ ประเทศที่กู้ยืมเงิน ยังไม่ต้องผ่อนส่งทั้งเงินต้นและการชำระดอกเบี้ย ลักษณะความช่วยเหลือแบบนี้ผู้ให้กู้ยืมมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือ ไม่ใช่เพื่อมุ่งหากำไรหรือผลประโยชน์ ซึ่งนอกจากวิธีการดังกล่าวแล้วอาจใช้วิธีการขายสินค้าให้โดยมีระยะเวลาชำระหนี้ระยะยาวได้
3. การทำข้อตกลงทางเศรษฐกิจการค้า (Trade Agreement) เป็นความร่วมมือที่ประเทศที่มาร่วมกันนั้น มีการกำหนดข้อตกลงทางการค้าระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประเทศที่อยู่ในกลุ่มได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน จากข้อตกลงทางการค้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอัตราภาษี หรือความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน หรือความสะดวกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน ฯลฯ

2. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ

ในความร่วมมือกับกลุ่มประเทศนั้น อาจจะมีข้อตกลงในความช่วยเหลือกันหลายด้าน แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเน้นที่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ยิ่งในโลกปัจจุบันการแข่งขันทางการเมืองเริ่มลดน้อยลง การแข่งขันทางเศรษฐกิจก้าวเข้ามาแทนที่ และมีมากขึ้นตามลำดับ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจจึงมีความจำเป็นมากสำหรับทุกประเทศ

เขตการค้าเสรีที่ไทยเข้าร่วมกลุ่ม

1. เขตการค้าเสรีแห่งอาเซียน (ASEAN Free Trade Area=AFTA)	2. องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจแห่งเอเชียและแปซิฟิก (Asia and Pacific Economic Cooperation: APEC)	3. กลุ่มเอเชีย-ยุโรป(ASEM)
<p>ผู้เสนอแนวคิดนี้คือ นาย อนันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีไทย เมื่อ ค.ศ. 1992 โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมมือและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับแนวทางของตลาดร่วมยุโรป อันจะนำไปสู่การค้าเสรีในกลุ่ม การลดภาษีศุลกากรสินค้าที่ผลิตในอาเซียน โดยจะทำให้การค้าระหว่างอาเซียนด้วยกันขยายตัวเพิ่มขึ้น สามารถดึงดูดเงินทุนและเทคโนโลยีจากประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ อีกทั้งยังทำให้อาเซียนเป็นกลุ่มพลังทางเศรษฐกิจที่สามารถต่อรองกับมหาอำนาจเศรษฐกิจของโลกได้</p>	<p>องค์การนี้เกิดขึ้นจากผลที่คาดจะเกิดขึ้นได้จากการที่กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรปจะรวมตัวเป็นตลาดเดียว ในพ.ศ. 2535 และการที่สหรัฐอเมริกา-อเมริกากันแคนาดา มีมาตรการตกลงในการขจัดภาษีศุลกากรระหว่างกันในระยะเวลา 10 ปี ประเทศสมาชิก 21 ประเทศ แบ่งตามกลุ่มได้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศในกลุ่มอาเซียนดั้งเดิม 6 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไนดารุสซาราม 2. ประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี จีน ไต้หวัน 3. ประเทศในมหาสมุทรแปซิฟิก 8 ประเทศ คือ สหรัฐ-อเมริกา แคนาดา เม็กซิโก ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี ชิลี 	<p>ในเอเชียและยุโรปดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มประเทศเอเชีย 10 ประเทศ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มอาเซียน 6 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไนดารุสซาราม - จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และเวียดนาม 1. กลุ่มประเทศยุโรป 15 ประเทศ ได้แก่กลุ่มประชาคมยุโรป (European Community) เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2497 มีเพียง 6 ประเทศ คือ ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน เดนมาร์ก และลักเซมเบิร์ก - สมาชิกประเทศที่เพิ่มขึ้นอีกจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ สหราชอาณาจักร-สเปน อิตาลี กรีซ สวีเดน ออสเตรเลีย ฮังการี โปรตุเกส นอร์เวย์ <p>วัตถุประสงค์หลักของ ASEM เพื่อสร้างสายสัมพันธ์เชื่อมโยงเอเชียและยุโรปในรูปแบบใหม่</p>

<p>1. เขตการค้าเสรีแห่งอาเซียน (ASEAN Free Trade Area=AFTA)</p>	<p>2. องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจแห่งเอเชียและแปซิฟิก (Asia and Pacific Economic Cooperation:APEC)</p>	<p>3. กลุ่มเอเชีย-ยุโรป(ASEM) เป็นการรวมกลุ่มประเทศทั้งประเทศ</p>
	<p>ปัจจุบันมี 3 ประเทศเข้ามาเป็นสมาชิกได้แก่รัสเซีย เปรู และเวียดนาม</p> <p><u>วัตถุประสงค์ที่สำคัญ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกันในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจและการค้าในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างประเทศสมาชิก 2. เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคทางการค้าและสนับสนุนการค้าในกลุ่มประเทศสมาชิก ในการที่จะเปิดการค้าเสรี(Free Trade) ตามข้อตกลง G.A.T.T. 3. ไม่มีการกีดกันการค้า ไม่ว่าจะประเทศอื่นหรือกลุ่มอื่น 4. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกสามารถรักษาความเป็นภูมิภาคที่มีอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจสูงสุดภูมิภาคหนึ่งของโลก 	<p>ของความร่วมมือ</p> <p><u>ประเด็นการเจรจาของกลุ่ม ASEM</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนการค้าดำเนินงานขององค์การค้าโลก (World Trade Organization) 2. เสนอข้อตกลงเกี่ยวกับเรื่องโทรคมนาคมพื้นฐาน มีการเปิดเสรีตลาดเครือข่ายการสื่อสาร 3. ความร่วมมือกันดำเนินการค้าพาณิชย์ การขนส่งทางทะเล 4. กำหนดแนวทางเกี่ยวกับข้อบังคับทางการลงทุนของต่างชาติ 5. เพิ่มความร่วมมือทางด้านธุรกิจบริการทางการเงินมากขึ้น 6. ส่งเสริมความร่วมมือด้านต่าง ๆ <ul style="list-style-type: none"> - ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม

1. เขตการค้าเสรีแห่งอาเซียน (ASEAN Free Trade Area=AFTA)	2. องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจแห่งเอเชียและแปซิฟิก (Asia and Pacific Economic Cooperation: APEC)	3. กลุ่มเอเชีย-ยุโรป(ASEM) เป็นการรวมกลุ่มประเทศทั้งประเทศ
		<ul style="list-style-type: none"> - ความร่วมมือด้านการศึกษาการฝึกอบรบบุคลากร - ความร่วมมือกันต่อสู้กับการทำลายสภาวะแวดล้อม - การลดการทดสอบปริมาณ

สถิติ พ.ศ.2547 – ม.ค.48

สินค้านำเข้า

1. น้ำมันดิบ
ส่วนประกอบ
2. เครื่องจักรกล และส่วนประกอบ
3. เครื่องจักรไฟฟ้า และส่วนประกอบ
4. แผงวงจรไฟฟ้า
5. เคมีภัณฑ์
ส่วนประกอบ
6. เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์
7. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ
8. สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์
9. ส่วนประกอบและอุปกรณ์
10. เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่ง และทองคำ

สินค้าส่งออก

1. เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ
2. รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ
3. แผงวงจรไฟฟ้า
4. ยางพารา
5. เครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์ และ
6. เสื้อผ้าสำเร็จรูป
7. เม็ดพลาสติก
8. อัญมณี และเครื่องประดับ
9. ข้าว
10. เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์

ตอนที่ 3 ค่าของเงินกับอัตราแลกเปลี่ยน

	การลดค่าเงิน	การเพิ่ม ค่าเงิน
1. ราคาสินค้าส่งออกต่อหน่วย	↓	↑
2. ราคาสินค้านำเข้าต่อหน่วย	↑	↓
3. ชาวต่างประเทศจะเข้ามาลงทุน	↑	↓
4. คนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ	↓	↑
5. ชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยว	↑	↓
6. คนไทยไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ	↓	↑
7. ไทยต้องชำระหนี้สินในต่างประเทศ	↑	↓
8. ปริมาณแลกเปลี่ยนต่างประเทศได้	↓	↑

การลดค่าเงิน แก้ปัญหา.....

1. ราคาสินค้า <u>ส่งออก</u>	ต่อหน่วย	↓	ขายสินค้าได้ในปริมาณ	↑
2. ราคาสินค้า <u>นำเข้า</u>	ต่อหน่วย	↑	ซื้อสินค้าจากต่างประเทศ	↓

- ทำให้
1. คนในประเทศประหยัด
  2. ส่งเสริมสินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศ

ตอนที่ 4 เศรษฐกิจภาครัฐบาลและการพัฒนาประเทศ

1. เศรษฐกิจการคลังหรือนโยบายการคลัง

1.1 ความสำคัญ

การคลังหรือเศรษฐกิจภาครัฐบาลมีความสำคัญในทางเศรษฐศาสตร์ เพราะไม่เพียงแค่นโยบายการคลังจะเป็นส่วนหนึ่งที่ควบคู่ไปกับนโยบายการเงินที่เป็นมาตรการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และแก้ปัญหาเงินเฟ้อ เงินฝืด แล้วนโยบายการคลังหรือเศรษฐกิจภาครัฐบาล ยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงรายรับ รายจ่ายของประเทศจะเป็นไปในลักษณะใด สถานะทางการเงินของประเทศที่จะเอามาใช้จ่ายมีเพียงพอกับรายรับหรือไม่ และจะแก้ไขปัญหาด้วยวิธีใด เรื่องนี้จะเป็นเรื่องใหญ่ของรัฐบาลที่จะต้องจัดทุกปีในรูปของพระราชบัญญัติ

การคลัง หมายถึง เศรษฐกิจภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการหารายได้ของรัฐบาล เพื่อนำมาใช้จ่ายกิจการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ โดยรัฐบาลมีหน้าที่ดูแลรายรับรายจ่ายให้เหมาะสมในรูปของการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน

1.2 การจัดทำงบประมาณแผ่นดิน

งบประมาณแผ่นดิน(National Budget) คือแผนการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลประจำปี ซึ่งจะต้องมีการประมาณการว่าในปีหนึ่ง ๆ จะมีรายรับเท่าใดจากรายรับประเภทใด และมีการให้น้ำหนักความสำคัญแก่รายจ่ายด้านหนึ่งด้านใดมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนความจำเป็นของสังคมในขณะนั้น ส่วนมากมักจะเน้นหนักที่งบประมาณด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และการป้องกันประเทศเป็นอันดับแรก ๆ สำหรับงบประมาณแผ่นดินของไทยปี 2541 ยอดสูงสุด 4 อันดับแรก ได้แก่ งบของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม และกระทรวงคมนาคม ตามลำดับ ทั้งนี้ไม่นับรายจ่ายด้านการชำระหนี้เงินกู้ ซึ่งเป็นรายจ่ายสูงที่สุดมาโดยตลอด จึงเห็นได้ว่าเงินกู้ถึงจะเป็นรายรับก็จริงแต่ก็จะกลายมาเป็นรายจ่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะเดียวกันก็คือ การชำระหนี้เงินกู้

อย่างไรก็ดี งบประมาณแผ่นดินจึงเป็นทั้งเครื่องมือของรัฐบาลในการควบคุม การดำเนินงานของหน่วยราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนรัฐสภาใช้เป็นมาตรการในการควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลให้เป็นไปโดยถูกต้อง

การจัดทำงบประมาณแผ่นดินต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ จนถึงขั้นออกมาเป็นพระราชบัญญัติเรียกว่า “พระราชบัญญัติงบประมาณแผ่นดินประจำปี” ซึ่งจะต้องจัดทำและออกล่วงหน้าก่อนเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นเดือนเริ่มต้นของปีงบประมาณของแต่ละปี

ลำดับขั้นตอนการจัดทำงบประมาณประจำปีมีดังนี้

1. หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐเป็นผู้เสนอรายรับรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตนมายังหน่วยงานของรัฐบาลที่ทำหน้าที่พิจารณาการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน คือ สำนักงบประมาณแผ่นดินกระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. สำนักงานงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำการกลั่นกรองเรียบร้อยแล้ว เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ
3. คณะรัฐมนตรีนำเสนอรัฐสภาเพื่อขออนุมัติใช้เป็นกฎหมายในรูปพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีต่อไป

ช่วงปีงบประมาณแผ่นดินของไทย เริ่มต้นวันที่ 1 ตุลาคม และสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายนของปีถัดไป เช่น งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ.2541 เริ่มต้นวันที่ 1 ตุลาคม 2540 และสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2541

งบประมาณแผ่นดินประกอบไปด้วย

รายรับ	รายจ่าย
1. รายได้ ภาษีอากร รัฐวิสาหกิจ การค้า อื่น ๆ	1. การทะนุบำรุงประเทศด้านต่าง ๆ
2. เงินคงคลัง	2. การพัฒนาประเทศ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม
3. เงินกู้ → หนี้สาธารณะ	3. การชำระหนี้เงินกู้

2. วัตถุประสงค์ในการใช้นโยบายการคลัง

1. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในการดำเนินนโยบายด้านภาษี ควรเป็นหน้าที่ของรัฐบาลในการเก็บภาษีทางตรงในอัตราก้าวหน้าและเก็บภาษีทางตรงได้สูงกว่าภาษีทางอ้อม
2. เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมุ่งยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น การใช้นโยบายการคลังที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยกระจายรายได้ดี มีความเป็นธรรมในสังคมช่วยให้ ปัญหาต่าง ในระบบเศรษฐกิจลดลง การจ้างงานจะเพิ่มขึ้น ปัญหาการว่างงานจะลดลง และเพื่อให้เกิดผลดีรัฐบาลจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องจึงจะได้ผล

3. หลักการสำคัญของนโยบายการคลัง

1. ให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม โดยการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ในอัตราก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่มีรายได้สูงเสียภาษีมากขึ้น และรัฐนำเงินภาษีที่เก็บได้ส่วนหนึ่งมาใช้จ่ายด้านรัฐสวัสดิการแก่คนยากจน
2. ให้มีการขยายฐานภาษีให้กว้าง คือ พยายามให้บุคคลที่มีรายได้ทุกคนต้องเสียภาษีโดย เฉพาะภาษีทางตรง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม
3. สนับสนุนให้มีการออมและการลงทุนในประเทศ โดยการลดหย่อนภาษีให้เป็นพิเศษ สำหรับเงินออมและเงินลงทุนในประเทศ ตัวอย่างเช่น ให้ค่าลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิต สำหรับผู้มีเงินได้ ให้เครดิต ภาษีและค่าลดหย่อนพิเศษ สำหรับผู้มีรายได้จากเงินปันผล และเงินส่วนแบ่งกำไรจากบริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และสถาบันการเงิน เป็นต้น
4. สนับสนุนอุตสาหกรรมในประเทศและการส่งออก โดยการตั้งกำแพงภาษีสินค้านำเข้าประเภทเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ ลดหย่อนภาษีหรือเก็บภาษีในอัตราต่ำสำหรับอุตสาหกรรมบางประเภทที่ต้องการสนับสนุน และลดอัตราภาษี หรือยกเว้นการเก็บภาษี สำหรับสินค้าส่งออกบางชนิดที่ต้องการให้แข่งขันในตลาดต่างประเทศได้มากขึ้น ฯลฯ

ข้อสังเกต

1. เงินคงคลัง หมายถึงเงินที่รัฐบาลมีอยู่ ยังไม่ได้เอาออกไปใช้ จะใช้เมื่อถึงความจำเป็น
2. หนี้สาธารณะ(Public Debt) หมายถึงหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจะมีทั้งหนี้ในประเทศ และหนี้ต่างประเทศ
3. ประเทศที่พัฒนาแล้วไม่จำเป็นต้องมีเงินกู้ เพราะไม่มีปัญหาเรื่องความไม่สมดุลระหว่างรายรับและรายจ่ายของประเทศ และเมื่อใดก็ตามที่เงินกู้ในส่วนที่เป็นรายรับก็จริงแต่ก็ต้องเป็นรายจ่ายในขณะเดียวกัน เพราะต้องชำระหนี้เงินกู้ ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นรายจ่ายที่สูงมาก
4. แม้เงินกู้จะเป็นรายรับของรัฐบาลก็จริงแต่ก็เป็นรายจ่ายในขณะเดียวกัน และเป็นภาระของรัฐบาลในการต้องชำระหนี้เงินกู้ด้วย
5. งบประมาณแผ่นดินมี 3 ลักษณะ คือ
  - 5.1 งบประมาณ ขาดดุลแสดงให้เห็นถึงการมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ
  - 5.2 งบประมาณเกินดุลแสดงให้เห็นถึงการมีรายรับมากกว่ารายจ่าย
  - 5.3 งบประมาณ สมดุลแสดงให้เห็นถึงการมีรายรับเท่ากับรายจ่าย
6. รายจ่ายอันดับต้น ๆ ของงบประมาณแผ่นดิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน และการป้องกันประเทศ

การที่งบประมาณแผ่นดินประจำปีขาดดุลมาก แสดงให้เห็นถึงความไม่สมดุลระหว่างรายรับกับรายจ่าย รัฐบาลจำเป็นต้องนำเงินคงคลังหรือต้องกู้เงินมาชดเชยกับการขาดดุลงบประมาณ

ประเภทของภาษี

1. แบ่งประเภทโดยยึดหลักการผลกฏการในการเรียกเก็บ

- ภาษีทางตรง
- ภาษีทางอ้อม

1. ภาษีทางตรงและทางอ้อม ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม

1.1 ภาษีทางตรง (Direct Tax) คือภาษีที่รัฐบาลเก็บจากผู้เสียภาษีโดยตรง และผู้เสียไม่ สามารถผลักภาระภาษีนั้นไปให้แก่ผู้อื่นได้ ตัวอย่างเช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงิน-ทางออกนอกประเทศ เป็นต้น

1.2 ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) คือภาษีที่รัฐบาลเก็บจากสินค้าและบริการ โดยผู้เสียสามารถ ผลักภาระภาษีให้แก่ผู้อื่นต่อไปได้ด้วยการรวมเข้าไปในราคาสินค้าและบริการนั้น ๆ ผู้ที่ซื้อสินค้าและบริการจึงต้องรับภาระภาษีโดยทางอ้อม ตัวอย่างเช่น ภาษีการค้า ภาษีสุรา เบียร์ และเครื่องดื่ม ภาษีสินค้าเข้า-ออก อากรมหรศพ ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวง ป่าไม้ เป็นต้น

2. แบ่งประเภทโดยยึดหลักหน่วยงานที่เก็บ

- ภาษีสรรพสามติ
- ภาษีศุลกากร
- ภาษีสรรพากร
- ภาษีอากรที่หน่วยราชการอื่นจัดเก็บ เช่น กรมตำรวจ, กรมการขนส่งทางบก, กรมประมง ฯลฯ
- ภาษีอากรที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ เช่น ภาษีบำรุงท้องที่, (ภาษีโรงเรือน, ภาษีที่ดิน) ภาษีป้าย, อากรฆ่าสัตว์

หลักการเก็บภาษีที่ดี

1. หลักแน่นอน
2. หลักยุติธรรม
3. หลักสะดวก
4. หลักประหยัด

ตอนที่ 5 การพัฒนาประเทศ

ในโลกซึ่งมีอยู่มากมายหลายประเทศนั้น แต่ละประเทศย่อมมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับที่แตกต่างกัน เราจึงเห็นได้ว่าบางประเทศประชาชนส่วนใหญ่จะมีชีวิตความเป็นอยู่ดีหรือมีระดับมาตรฐานการครองชีพสูง มีรายได้สูงและฐานะการเงินการคลังของประเทศมีความมั่นคง เพราะกำลังในการผลิตสินค้าและบริการรวมของประเทศอยู่ในระดับสูง และสามารถดำเนินการค้าระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศเหล่านี้เรียกว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed Countries) แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีอีกหลายประเทศที่มีสภาพในลักษณะค่อนข้างไปในทางตรงกันข้ามกับประเทศที่พัฒนาแล้ว กล่าวคือ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต่ำ หรือระดับมาตรฐานการครองชีพต่ำ รายได้ประชากรต่ำ ฐานะการเงิน การคลังของประเทศไม่มั่นคง ประเทศเหล่านี้เรียกว่าประเทศกำลังพัฒนา (Developing Countries) ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรให้สูงขึ้น ตลอดจนทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้นด้วย

การพัฒนาประเทศ จึงมีจุดมุ่งหมายให้ประเทศมีความมั่นคง หรือความมีเสถียรภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมมั่นคง

1. ลักษณะสำคัญของประเทศกำลังพัฒนา

พิจารณาได้จากลักษณะสำคัญได้เป็น 4 หัวข้อใหญ่ ดังนี้

1.1 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ และเทคโนโลยี

1. ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อยู่ในสังคมชนบท
2. มีการว่างงานเพราะฤดูกาล และการทำงานต่ำระดับอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาเกษตรกรรม
3. รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลอยู่ในเกณฑ์ต่ำ อยู่ในระดับแค่พอยังชีพ (Subsistence Level) เท่านั้น มีปัญหาหนี้สิน และเป็นหนี้ในลักษณะสะสม ดอกเบี้ยทบต้น เพราะไม่มีรายได้มาใช้หนี้ มีการบุกรุกทำลายป่าแล้วขยายพื้นที่เพาะปลูก
4. ส่วนใหญ่เงินออมมีน้อย ส่วนกลุ่มที่มีเงินออกจะเป็นเจ้าของที่ดิน และไม่ชอบลงทุนด้านการค้า

5. ยังขาดความรู้ที่จะนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เท่าที่ควร การผลิตขึ้นอยู่กับธรรมชาติ หรือขึ้นอยู่กับฤดูกาล เทคนิคการผลิตมี ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ส่วนใหญ่ยังอาศัยแรงงานคนและแรงงานสัตว์ ผลผลิตต่อเนื้อที่จึงต่ำ
6. ผลผลิตส่วนใหญ่เป็นสินค้าขั้นปฐม เช่น เกษตร ป่าไม้ ประมง
7. มีการลงทุนในที่ดินน้อย ใช้ทุนอย่างไม่ประหยัด นิยมแบ่งที่ดินเป็น แปลงเล็กสำหรับเพาะปลูก ทำให้ที่ดินมีสัดส่วนน้อยลง
8. ปริมาณการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศมีน้อย สินค้าที่ส่งออกส่วนใหญ่มักทำรายได้ไม่แน่นอน และการค้าระหว่างประเทศมีน้อยแม้ว่า เปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว
9. การคมนาคมขนส่งยังไม่สะดวกและมีไม่เพียงพอตลอดจนยังขาดความ คล่องตัวเรื่องการตลาด ทำให้การผลิตเพื่อเป็นการค้าจึงมีอุปสรรค

1.2. ลักษณะทางสังคมและประชากร

1. ประชากรมีอัตราการเพิ่มสูง
2. ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบท ยังมี การศึกษาอยู่ในระดับต่ำ
3. อายุขัยเฉลี่ยของประชากรค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว
4. แรงงานส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในภาคเกษตรกรรมนั้น เป็นประเภทแรงงานที่มีฝีมือต่ำ เป็นส่วนมาก มีแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม แรงงาน เหล่านี้จึงได้รับค่าจ้างแรงงานต่ำ
5. ยังมีการใช้แรงงานเด็กอย่างกว้างขวางอยู่
6. คนชนบทส่วนใหญ่ยังคงมีค่านิยมที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น นิยม พิธีการ ทำบุญเกินกำลัง ซึ่งนับว่าเป็นการสิ้นเปลืองทางเศรษฐกิจ

หากกล่าวโดยสรุป อาจกล่าวได้ว่าลักษณะเด่นหรือลักษณะพื้นฐานของ ประเทศ กำลังพัฒนาก็คือ ประชากรมีรายได้บุคคลต่ำ หรืออยู่ในภาวะยากจนเรื้อรัง ซึ่งจะมี ผลไปถึงมาตรฐานการครองชีพต่ำด้วย เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาเศรษฐกิจ จึงมุ่งไปที่การยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น หรือการทำให้ประชาชนมี ระดับการกินอยู่ดีมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นเช่นนี้ได้ก็ด้วยการทำให้รายได้บุคคลให้สูงขึ้น ให้ได้เสียก่อน เพื่อความเข้าใจง่ายขึ้น อาจพิจารณาจากความเกี่ยวข้องระหว่าง ลักษณะร่วมของประเทศกำลังพัฒนา สาเหตุและดั่งแผนผังข้างล่างนี้

/ ด้ย → Technology → ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ → รายได้บุคคลต่ำ → มาตรฐานการครองชีพต่ำ
 หรือ
 \ ขาดความรู้ในการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ → รายได้บุคคลต่ำ

2. ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ในปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเรื่องสำคัญยิ่งของประเทศกำลังพัฒนา โดยทั่วไป ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากมายหลายประเทศ คือ ประมาณ 2 ใน 3 ของประเทศทั่วโลก การพัฒนาเศรษฐกิจจึงเป็นหนทางที่จะช่วยให้ประชาชนหลุดพ้นจากความยากจนเรื้อรังไปสู่สภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และผลทางอ้อมก็จะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของประเทศชาติ ยิ่งไปกว่านั้นเศรษฐกิจยังเป็นปัจจัยสำคัญของอำนาจรัฐ เป็นปัจจัยทางการเมือง ทางการทหารอีกด้วย เพราะหากเศรษฐกิจดี ประเทศชาติก็เข้มแข็งเป็นประเทศผู้นำในทุก ๆ ด้าน ปัญหาสังคมจะเกิดขึ้นน้อยมาก โอกาสที่จะสร้างสรรค์ความเจริญเพื่อนำไปสู่ความมีเสถียรภาพของประเทศจึงเกิดขึ้นได้ โดยไม่ยากนัก

3. ความสำคัญของประเทศกำลังพัฒนาในโลกปัจจุบัน

นอกจากประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย จะเห็นความจำเป็นในการเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจของตน ประเทศที่ร่ำรวยและประเทศที่พัฒนาแล้ว ก็ยังเห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือที่ยากจนหรือประเทศกำลังพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น เพราะหากปล่อยให้ประเทศยากจนประสบความยุ่งยากทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ต่อไป ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อสภาวะเศรษฐกิจและการเมืองของโลกได้ และจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันทางการเมืองระหว่างประเทศมหาอำนาจกันอยู่ จึงมีผลให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเงินทุน และวิทยาการสมัยใหม่ ได้หลั่งไหลจากประเทศที่พัฒนาแล้วไปสู่ประเทศกำลังพัฒนาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ยากจนหรือประเทศกำลังพัฒนาที่ยังล้าหลังอยู่ จะได้รับความช่วยเหลือมากเป็นพิเศษ

4. ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development)

หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้รายได้ประชาชาติที่แท้จริงของประเทศเพิ่มขึ้นในระยะยาวและสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และนำไปสู่อัตราการเพิ่มผลผลิตมากกว่าอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากร

เป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ จึงได้แก่การยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรให้สูงขึ้น

5. เกณฑ์ที่ใช้วัดระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ

1. ระดับรายได้บุคคลและรายได้ประชาชาติ
2. ระดับมาตรฐานการครองชีพหรือระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชากร
3. คุณภาพประชากร และระดับการศึกษาของประชากร
4. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
5. อัตราความก้าวหน้าในการใช้ Technology
6. ระดับความสามารถในการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์
7. อัตราความก้าวหน้าด้านอุตสาหกรรม ฯลฯ

กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง หมายถึง ประเทศที่มีรายได้ต่อหัวไม่น้อยกว่า 7,620 U.S.\$
 กลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง หมายถึง ประเทศที่มีรายได้ต่อหัวมากกว่า 610 U.S.\$ และไม่เกิน 7,620 U.S.\$

6. ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีผลทำให้รายได้บุคคลสูงขึ้น ได้แก่
  - 1.1 การสะสมทุน หมายถึง การเพิ่มทุนให้มีมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งจะมีผลไปถึงการส่งเสริมผลผลิต และรายได้บุคคลเพิ่มขึ้นอีกด้วย การออม การสะสมทุน การส่งเสริมผลผลิต รายได้บุคคลจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
  - 1.2 การเพิ่มจำนวนประชากรหากมีมากเกินไป ก็จะเป็นผลเสียต่อการพัฒนา เพราะในที่สุดจำนวนประชากรจะไม่ได้สัดส่วนกับแหล่งงานที่สังคมมีอยู่ตลอดไปจนถึงสวัสดิการต่าง ๆ ที่รัฐจัดขึ้น
  - 1.3 การค้นพบทรัพยากรใหม่ ๆ ทำให้เกิดผลดีต่อการลงทุนเพิ่ม และมีผลไปถึงการผลิตสินค้าได้มากขึ้น
  - 1.4 ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี มีส่วนช่วยให้ประสิทธิภาพการผลิตสูง ตลอดจนช่วยให้มีการลดต้นทุนในการผลิตอีกด้วย

1. ปัจจัยทางการเมือง

สถานการณ์ทางการเมืองย่อมมีผลต่อกาพัฒนาเศรษฐกิจดังจะดูได้จากนโยบายของรัฐบาลที่เอื้อต่อการลงทุน ความมั่นคงของรัฐบาลที่ทำให้นักลงทุนมั่นใจในการลงทุน

2. ปัจจัยทางสังคม

ประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาจะมีความต่างกันตรงที่มีการยกย่องบุคคลที่ขยัน และประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักการออม รู้จักใช้จ่ายเพื่อความสุขในชีวิตตามสมควรควบคู่ไปกับการลงทุนเพื่อการส่งเสริมผลผลิตและเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

3. ปัจจัยทางเทคโนโลยี

เนื่องจากเทคโนโลยีช่วยทำให้เกิดประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้นได้ ตลอดจนสามารถประหยัดการใช้แรงงานที่มีอยู่อย่างจำกัด แต่ในประเทศกำลังพัฒนา การใช้เทคโนโลยีมีข้อจำกัดหลายประการ คือ

- 2.1 ยังขาดความรู้ความสามารถในการผลิตเทคโนโลยีขึ้นมาใช้เอง ต้องอาศัยการนำเข้าจากต่างประเทศ
- 2.2 ขาดเงินทุนที่จะสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยทางด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ
- 2.3 การนำเครื่องทุ่นแรงหรือเทคโนโลยี บางประเภทมาใช้โดยไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดปัญหาการว่างงานขึ้นได้ ในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีแรงงานมาก ควรฝึกฝนแรงงานให้มีประสิทธิภาพ และหาวิธีการลงทุนอย่างประหยัดมากกว่าประหยัดแรงงาน

7. การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

เหตุที่ต้องมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจก็เพราะในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมีฐานะยากจนจำเป็นต้องมีแผนงานที่แน่นอน และต้องใช้เวลาในการแก้ไขปัญหาตลอดจนดำเนินการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า นั้น ที่สำคัญก็คือในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจนั้นจำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศ การดำเนินงานที่จะให้ได้รับผลดีตามเป้าหมายจึงจำเป็นต้องมีแผนดำเนินงานที่เด่นชัด และได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย

ในการแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแต่ละประเทศ มักจะตั้งวัตถุประสงค์ตรงกัน คือ เพื่อความมั่นคงของประเทศ โดยครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เพิ่มรายได้แท้จริงของบุคคล และรายได้ประชาชาติให้สูงขึ้น เพื่อการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรให้สูงขึ้น
2. ให้มีการกระจายรายได้ที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างระหว่างรายได้ของบุคคลในแต่ละอาชีพ และระหว่างภูมิภาคให้น้อยที่สุด
3. สร้างความเจริญให้กระจายไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างทั่วถึง
4. ให้มีการว่างงานลดน้อยลง
5. ให้มีดุลการค้าและดุลการชำระเงินอยู่ในภาวะไม่ขาดดุลหรือขาดดุลน้อยที่สุด

ความเป็นมาของแผนพัฒนาประเทศ

พ.ศ.2493 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งสภาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นทำหน้าที่วิเคราะห์ภาวะทางเศรษฐกิจและเป็นที่ปรึกษารัฐบาลในการดำเนินการด้านเศรษฐกิจทางการเงินและการคลัง

พ.ศ.2502 รัฐบาลจัดตั้ง “สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ” มีฐานะเทียบเท่ากรมในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็น “สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ”

ประเทศไทยประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2504 โดย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือระยะแรก พ.ศ.2504-2506 และระยะที่ 2 พ.ศ.2507-2509 รวมระยะเวลา 6 ปี

แผนพัฒนาฉบับต่อ ๆ มา คือ ตั้งแต่ฉบับที่ 2 จนกระทั่งฉบับที่ 8 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน ได้เพิ่มการพัฒนาสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้เวลาในแต่ละแผนเป็นเวลา 5 ปี

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2504-2509
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2510-2514
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2515-2519
4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2520-2524
5. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2525-2529
6. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2530-2534
7. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2535-2539
8. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2540-2544
9. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2545-2549

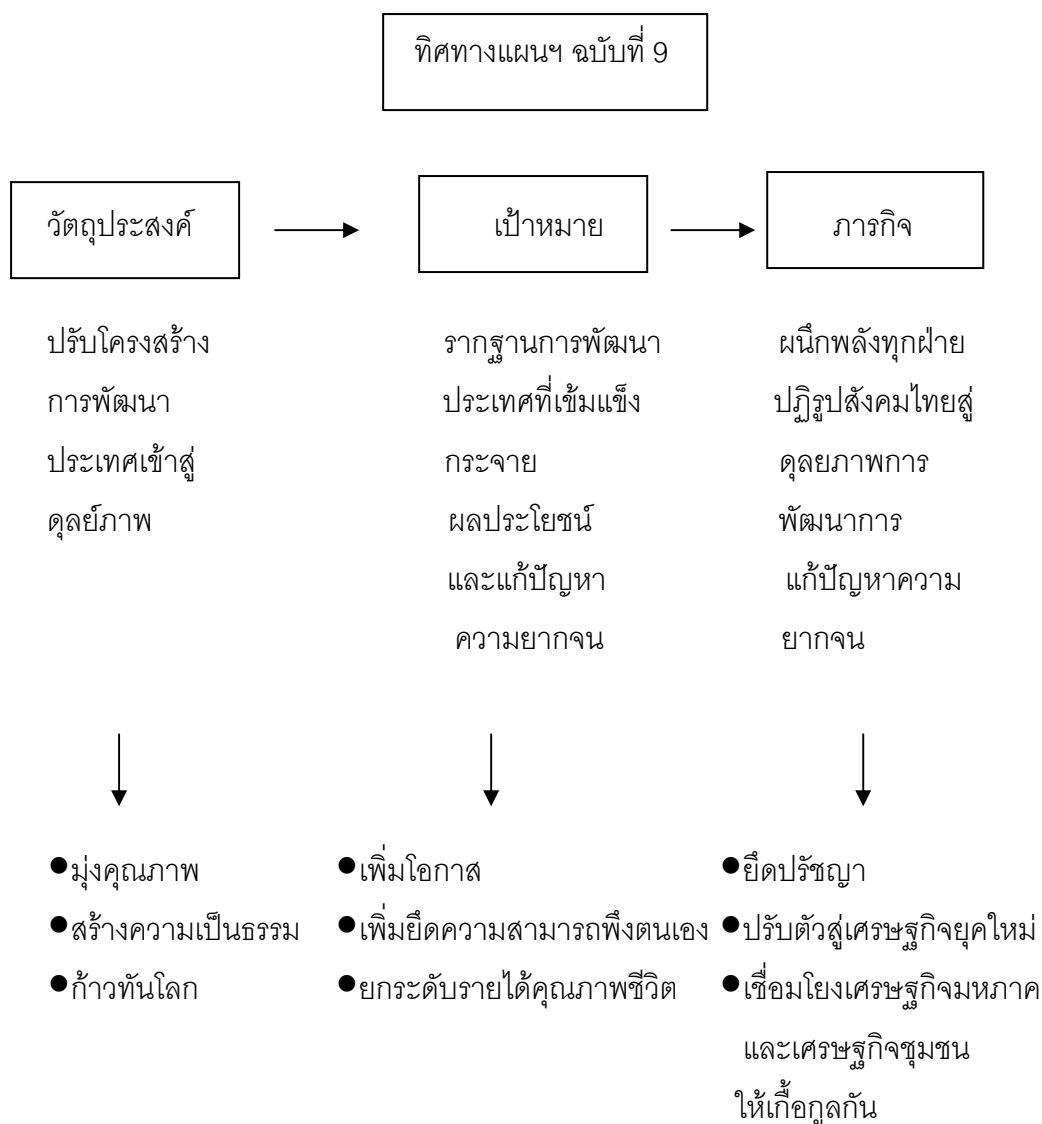
สาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)

ลักษณะเด่น ๆ ของแผนพัฒนาฉบับนี้ที่ไม่ปรากฏในฉบับอื่นอยู่ 3 ประการ คือ

1. เปิดกว้างให้หลายฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน โดยมีนักวิชาการ นักปรัชญา สื่อมวลชน องค์กรเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พุทธ-ศักราช 2539 ระบุว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะต้องให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้
3. สอดคล้องกับหน้าที่ของประชาชนชาวไทย ทำให้อนุรักษัทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

สาระสำคัญสำหรับแผนพัฒนาฉบับที่ 8 สรุปได้ดังนี้

1. มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาไว้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ให้มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย
2. สร้างสมรรถนะทางด้านเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง ปรับโครงสร้างการผลิตไปสู่อุตสาหกรรมและใช้เทคโนโลยี กระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค ลดช่องว่างระหว่างรายได้ของประชากร
3. ปฏิรูประบบราชการให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และให้สอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครอง ปรับปรุงระบบประกันสังคม และผนึกกำลังร่วมมือกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ นักวิชาการ ประชาชนและสื่อมวลชนให้เข้ามาที่ส่วนร่วมในการพัฒนา
4. เพิ่มคุณภาพการศึกษาทุกระดับ พัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐานเพิ่มทุนการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อบรมและพัฒนาและบริการที่เหมาะสม
5. ให้ผู้ด้อยโอกาสและสตรีได้รับการพัฒนาและบริการที่เหมาะสม
6. ในการพัฒนาชนบทจะเน้นที่การแก้ปัญหาด้านการผลิต ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาสุขภาพอนามัย และบริการขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการพัฒนาอาชีพให้มีความทำในฤดูแจ้ง

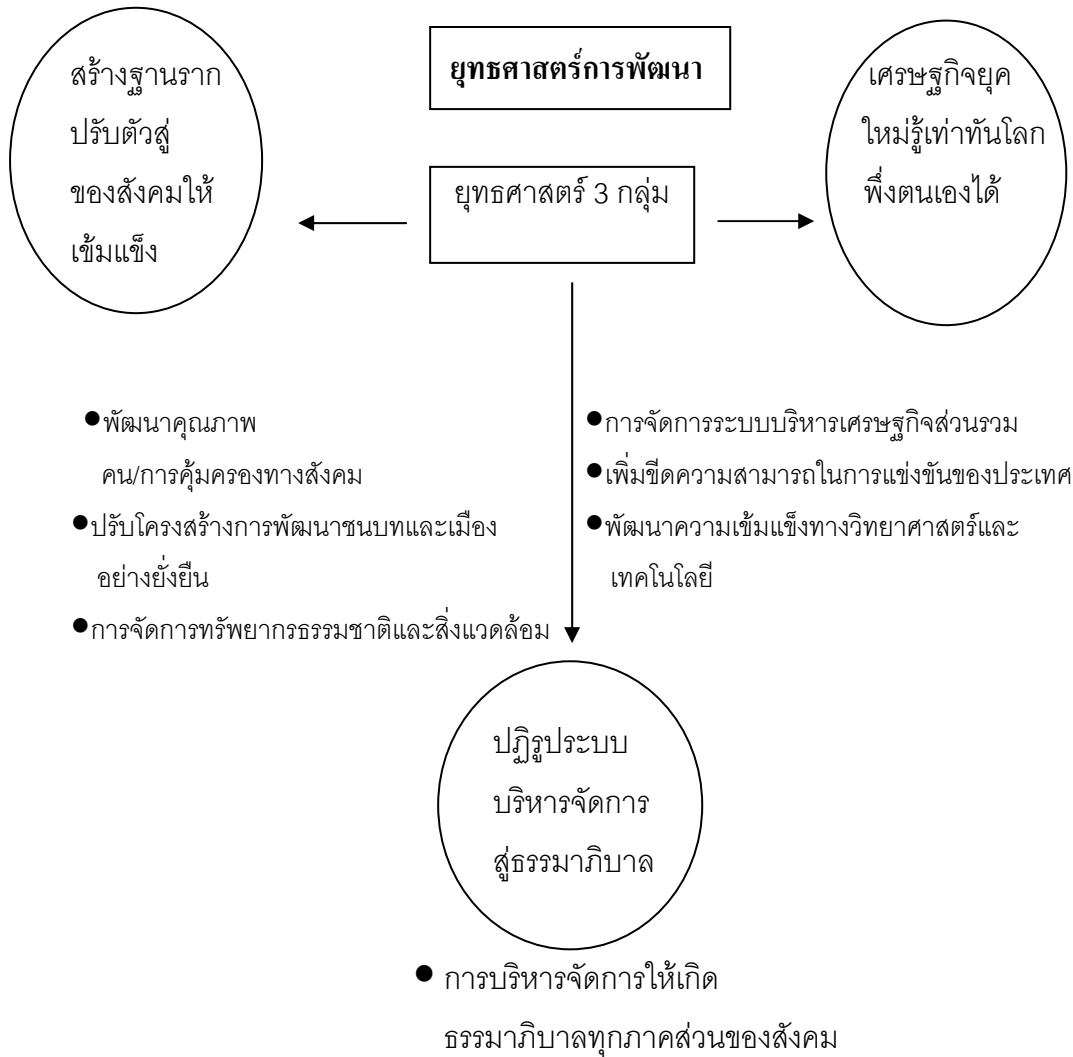

4. ทิศทางการพัฒนาฯ ฉบับที่ 9

4.1 วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ร่วม ภายใต้ปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” และสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์หลัก คือ “การปรับโครงสร้างการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ดุลยภาพ โดยเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาในเชิงปริมาณมาสู่การพัฒนาในเชิงคุณภาพ ควบคู่ไปกับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม และความสามารถก้าวทันโลกที่จะอำนวยความสะดวกต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ” อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน ในการพัฒนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว เมื่อคำนึงถึงผลการพัฒนาที่ขาดความสมดุลและวิกฤตเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อคนไทยส่วนใหญ่มีมาตรฐานความเป็นอยู่ลดลง และต้อง

กลับไปอยู่ในฐานะยากจนมากขึ้น จึงเห็นสมควรกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศใหม่ โดยเปลี่ยนจากเดิมที่มุ่งสร้างความร่ำรวยด้วยการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักไปสู่การพัฒนาประเทศที่มีรากฐานที่เข้มแข็ง มีการกระจายผลประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ปัญหาความยากจนและกระจายรายได้ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการพึ่งตนเอง พร้อมทั้งยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ” อันจะทำให้เกิดการพัฒนามี “คน” เป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง สำหรับภารกิจสำคัญของชาติที่จะเป็นจุดยึดโยงการทำงานร่วมกันในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 คือ การผนึกพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายในการปฏิรูปสังคมให้เกิดระบบบริการจัดการเปลี่ยนแปลงไปสู่โครงสร้างการพัฒนาที่ได้ดุลยภาพ มุ่งสู่เป้าหมายหลักการแก้ปัญหาความยากจน ภายใต้แนวคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การปรับตัวเข้าสู่ “เศรษฐกิจยุคใหม่” และการสร้าง “ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจชุมชนให้เกื้อกูลกัน” โดยมุ่งพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และสังคม เป็นแกนหลักเพื่อสร้างขีดความสามารถใหม่จากรากฐานของสังคมที่เข้มแข็ง พร้อมกับการปรับตัวทางเศรษฐกิจให้เท่าทันโลก สามารถแข่งขันและร่วมมือได้โดยอาศัยการปฏิรูประบบบริการจัดการให้เกิดธรรมาภิบาลเป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ภายใต้วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้สามารถดำเนินการตามภารกิจที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงได้มุ่ง

- การเสริมสร้างขีดความสามารถจากฐานรากของสังคมให้เข้มแข็งและรู้เท่าทันโลก โดยมุ่งพัฒนาคนครอบครัว ชุมชน และสังคมเป็นแกนหลัก ให้ความสำคัญเป็นลำดับสูงต่อการพัฒนาคุณภาพคนและกระบวนการเรียนรู้ ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และการคุ้มครองทางสังคม ขณะเดียวกันมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายให้เชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน และมีการจัดการคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเกื้อกูลกัน

- การปรับตัวทางเศรษฐกิจให้เท่าทันโลกและ “เศรษฐกิจยุคใหม่” หรือ “เศรษฐกิจยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ” สามารถแข่งขันและร่วมมือได้บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง โดยให้ความสำคัญสูงต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ควบคู่ไปกับการพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เน้นการพัฒนานวัตกรรม และการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม พร้อมกับการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้เอื้อต่อความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจ
- การปฏิรูประบบบริหารจัดการให้เกิดธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อจัดการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งภาคราชการ ภาคการเมือง ภาคเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งมีความสำคัญสูงสุดที่จะทำให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส มีความรับผิดชอบ และตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมอันเป็นรากฐานที่มั่นคงและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของสังคมในการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและให้พร้อมรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์แต่ละเรื่องให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนควบคู่ไปกับการปรับระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อนำทุนที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลงทุนอย่างสอดคล้องกับทรัพยากรภาครัฐที่มีอยู่จำกัด

หัวข้อสำคัญวิชาการเมืองการปกครอง

ตอนที่ 1 พรรคการเมืองและรัฐบาลผสมในระบบรัฐสภาของไทย

1. พรรคการเมือง (Political Party)

ผศ.พาดิ แสงกิจ

1.1 ความหมาย และบทบาทของพรรคการเมืองในระบบการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย

1.2 ความสำคัญของพรรคการเมือง

1.3 หน้าที่ของพรรคการเมือง

1. พรรคการเมือง (Political Party)

1.1 ความหมาย และบทบาทของพรรคการเมืองในระบบการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย

หมายถึง สถาบันการเมืองที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองในแนวเดียวกันโดยที่ต้องการนำอุดมการณ์ในรูปที่กำหนดเป็นนโยบายพรรคแล้วนั้นไปใช้ในการบริหารประเทศ หลังจากนั้นก็จะคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมส่งสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง แต่ละพรรคจึงพยายามแข่งขันให้สมาชิกพรรคได้รับเลือกเป็นเสียงข้างมากเด็ดขาดในสภา เพื่อมุ่งหวังการจัดตั้งรัฐบาลได้ หากพรรคใดไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้พรรคนั้นก็สามารเข้าไปทำหน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้านได้ด้วยการสอดส่องการบริหารงานของรัฐบาล เพื่อให้เกิดการแก้ไข และเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนหรือมิฉะนั้นก็อาจจะรวมพรรคจัดตั้งเป็นรัฐบาลผสมขึ้นก็ได้

การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจสังคม และการเมืองในแนวเดียวกัน กำหนดนโยบายพรรค เผยแพร่นโยบายพรรคและส่งสมาชิกพรรคสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง หากประชาชนขึ้นชอบนโยบายของพรรคใดก็จะเลือกสมาชิกของพรรคนั้นให้ มีที่นั่งในสภาเป็นเสียงข้างมากเด็ดขาดในสภา พรรคนั้นจัดตั้งรัฐบาลได้ นโยบายพรรค = นโยบายรัฐบาล หัวหน้าพรรค = นายกรัฐมนตรี

1.2 ความสำคัญของพรรคการเมืองในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย พรรคการเมืองนับว่าเป็นสถาบันการเมืองและเป็นกลไกที่สำคัญมาก เพราะ

1. เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลซึ่งมีความคิดเห็นในทางการเมืองคล้ายคลึงกัน
รวบรวม

ความคิดเห็นของประชาชน กำหนดขึ้นเป็นนโยบายของพรรค ถ้าจัดตั้งรัฐบาลก็เป็นนโยบายของชาติ จึงเท่ากับเป็นกลุ่มที่แสดงพลังทางการเมืองและเป็นทางชักนำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองมากขึ้น

2. เป็นการเตรียมแนวทางสำหรับการเป็นรัฐบาลในเวลาต่อไป เพราะในระบบอบปกครองแบบประชาธิปไตย พรรคการเมืองที่เข้มแข็งย่อมมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาล

3. อาจเป็นฝ่ายค้านที่ทรงพลัง ในกรณีที่ไม้อาจจัดตั้งรัฐบาลได้ก็อาจรวมกับเป็นฝ่ายค้านที่เป็นดุลย์ถ่วงกันในรัฐสภามีให้รัฐบาลปฏิบัติได้โดยผลการ เช่น ตัวอย่างของพรรคฝ่ายค้านในอังกฤษ

ประชาชนทั่วไปมีโอกาสเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ได้ในลักษณะต่อไปนี้

1. สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของตน

2. ร่วมกิจกรรมทางการเมืองของพรรค เช่น สมัครเข้ารับการเลือกตั้งในนามของพรรคสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยแก้ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะที่ดีแก่รัฐบาลได้

3. ให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น ในการหาเสียงการลงคะแนนเสียงหรือแม้แต่การให้เงินสนับสนุนการดำเนินงานของพรรคฯ

1.3 หน้าที่ของพรรคการเมือง

1. สำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนเพื่อให้รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐแก้ไขและวางนโยบายในการแก้ไขปัญหาของประเทศ ตลอดจนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบและเป็นแนวทางให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม

2. คัดเลือกตัวบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสมัครเข้ารับการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และทำหน้าที่คัดเลือกตัวบุคคลเข้ารับตำแหน่งในคณะรัฐบาลในกรณีที่พรรคนั้นจัดตั้งรัฐบาล

3. กำหนดนโยบาย ในการแก้ปัญหาของประเทศ เช่น ปัญหาการจราจรวิฤต ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ฯลฯ โดยต้องแถลงนโยบายเหล่านั้นให้ประชาชนทราบเพื่อเป็นแนวทางให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและน่านโยบายนั้นไปปฏิบัติ

4. ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในเรื่องความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและมีวิธีการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนใช้สิทธิทางการเมือง เพื่อการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง และเกิดประโยชน์ทางการเมือง

2. พรรคการเมืองและรัฐบาลผสม

รัฐบาลผสม เป็นรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นโดยการรวบรวมเอาพรรคการเมืองหลายพรรค เข้ามาเป็นรัฐบาล เพื่อให้ได้เสียงข้างมากเด็ดขาดในสภา เพื่อรัฐบาลจะสามารถอยู่ใน ตำแหน่งได้จนครบวาระ ทั้ง ๆ ที่ในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ รัฐบาลผสมจะเป็น รัฐบาลที่ไม่ใคร่มีเสถียรภาพก็ตาม อย่างไรก็ตามรัฐบาลผสมเป็นสิ่งจำเป็นในกรณี ดังต่อไปนี้

1. ไม่มีพรรคการเมืองใดมีเสียงข้างมากเด็ดขาดในสภา ลักษณะเช่นนี้มักเกิดขึ้น ในประเทศที่มีพรรคเล็กพรรคน้อยกระจายอยู่ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ไม้อาจจัดตั้งรัฐบาลได้ จึง จำเป็นต้องจัดตั้งรัฐบาลผสมขึ้น

2. ในกรณีที่ประเทศตกอยู่ในภาวะฉุกเฉิน สถานการณ์รุนแรง แม้รัฐบาลจะมี เสียงข้างมากก็จำเป็นต้องระดมผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาช่วยแก้ไขสถานการณ์กรณี นี้อาจตั้งรัฐบาลผสมได้ เราจะสังเกตได้ว่า รัฐบาลผสมจะมีขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศที่การเมืองไม่มั่นคง และมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ในระบบ รัฐสภา โอกาสที่พรรคใดพรรคหนึ่งจะได้รับควมนิยมและได้รับเลือกเป็นเสียงข้างมาก เกิดขึ้นยาก จึงจำเป็นต้องเป็นรัฐบาลผสม

ข้อสังเกต

1. พรรคการเมืองเป็นทั้งกลุ่มสังคม และเป็นสถาบันทางสังคมหนึ่งในบรรดา สถาบันสังคมอื่น ๆ

2. เป็นกลุ่มอิทธิพล ไม่ใช่กลุ่มผลประโยชน์

3. ไม่ควรมีพรรคการเมืองมากพรรค แต่ไม่ควรมีแต่เพียงพรรคเดียว

4. พรรคการเมืองที่ดีต้องปรารถนาเข้าไปเป็นรัฐบาล

5. ประเทศด้อยพัฒนามักมีปัญหาเกี่ยวกับ “พรรคการเมือง” ซึ่งมีส่วนทำให้ รัฐบาลขาดเสถียรภาพ

6. พรรคการเมืองจะมีความมั่นคงและมีความหมายต่อระบอบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมือง โดยมิใช่พิจารณาแต่เพียงการทำหน้าที่ของความเป็นพรรคการเมืองเท่านั้น หากสมาชิก ของพรรคต้องมีวินัย สมาชิกของพรรคไม่แตกแยก ยึดมั่นในนโยบายพรรคอย่างแท้จริง ไม่กระทำตนเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ใดกลุ่มผลประโยชน์หนึ่ง

ตอนที่ 2 การปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบต่าง ๆ

ลักษณะสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบต่าง ๆ

1. ระบบรัฐสภา   2. ระบบประธานาธิบดี   3. ระบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี

จากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศจะเห็นได้ว่า “อาณาจักร” กับการจัดระเบียบการปกครองรัฐ ซึ่งก็คือรูปแบบการปกครองนั้นย่อมเป็นของคู่กัน เพียงแต่รูปแบบการปกครองจะมีความแตกต่างกันไปเท่านั้น ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ที่สำคัญคือ ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้มีอำนาจรัฐ หรือประชาชน กับความเหมาะสมของประเทศในขณะนั้น

หลังจากประเทศส่วนใหญ่ได้มีการพัฒนารูปแบบการปกครองมาเป็นประชาธิปไตย ก็ยังมีรูปแบบแตกต่างกันอยู่อีก ความแตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับเรื่องของการใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศในลักษณะที่ต่างกัน เหล่านี้จึงเป็นที่มาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบต่าง ๆ คือ ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา ระบบประธานาธิบดี และระบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี

ข้อเปรียบเทียบลักษณะสำคัญของรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบต่าง ๆ

ระบบรัฐสภา	ระบบประธานาธิบดี	ระบบกึ่งรัฐสภา กึ่งประธานาธิบดี
1. เป็นรูปแบบการปกครองที่ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา กับฝ่ายบริหาร คือ รัฐบาล ต่างมีหน้าที่ปฏิบัติต่อกัน ไม่แยกอำนาจออกจากกันเด็ดขาด ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารแม้ต่างฝ่ายต่างเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ต่างก็มีหน้าที่	1. เป็นรูปแบบการปกครองที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารต่างแยกอำนาจออกจากกันเด็ดขาด จึงมีการเรียกระบบนี้ว่า Separation of Power	1. เป็นรูปแบบการปกครองที่มีลักษณะผสมผสานระหว่าง 2 ระบบ คือ ทั้งในส่วนของระบบรัฐสภา และระบบประธานาธิบดี - ประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของประเทศและประมุขของฝ่ายบริหารโดยได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

<p>ควบคุมซึ่งกันและกัน จึงเรียกระบบนี้ว่า ระบบ Check and Balance ในลักษณะดังนี้</p> <p>2. รัฐสภาเป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลและรัฐบาลจะอยู่ในตำแหน่งได้ตราบเท่าที่รัฐสภาให้ความไว้วางใจหรือคณะรัฐมนตรีเข้าดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภา หากรัฐสภาไม่ให้ความไว้วางใจ นายกรัฐมนตรีด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของสส. นายกรัฐมนตรีต้องลาออก หรือไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล</p> <p>ต้องลาออก(ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน)</p> <p>3. ประมุขของประเทศและประมุขของรัฐบาลจะแยกออกจากกัน</p> <p>ประมุขของประเทศอาจเป็นพระมหากษัตริย์หรือมีตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีก็ได้ แต่ที่แน่นอนก็คือ</p>	<p>2. ประธานาธิบดีซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นทั้งประมุขของประเทศและประมุขของฝ่ายบริหารเข้าดำรงตำแหน่งโดยได้รับเลือกตั้งจากประชาชน มีอำนาจแต่งตั้งรัฐมนตรีโดยได้รับความยินยอมจากรัฐสภาและประธานาธิบดีในฐานะที่เป็นฝ่ายบริหารสามารถจะอยู่ในตำแหน่งได้จนครบวาระ โดยที่รัฐสภาไม่อาจลงมติไม่ไว้วางใจประธานาธิบดีหรือคณะรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งได้โดยที่ฝ่ายบริหารเองก็ไม่สามารถยุบสภาผู้แทนราษฎรได้</p> <p>3. ประธานาธิบดีมีอำนาจยับยั้งกฎหมายที่บัญญัติจากรัฐสภาได้ และกฎหมายที่ประเทศใช้ได้ต่อเมื่อประธานาธิบดีเป็นผู้ลงนาม</p>	<p>ประธานาธิบดี แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเข้าร่วมบริหารโดยได้รับความยินยอมจากรัฐสภา</p> <p>2. รัฐสภามีสิทธิลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลเฉพาะในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่น ส่วนตำแหน่งประธานาธิบดีจะสามารถดำรงอยู่ในตำแหน่งได้โดยไม่ต้องลาออก</p> <p>3. ฝ่ายบริหารคือรัฐบาลประกอบด้วยประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐบาล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประธานาธิบดี แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี - นายกรัฐมนตรี เลือก รัฐมนตรีเสนอต่อประธานาธิบดี
--	--	--

<p>ประมุขของฝ่ายบริหารต้องเป็นนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารประเทศตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้โดยที่ประมุขของประเทศจะไม่มีอำนาจบริหาร</p>		
<p>4. มาตรการที่ฝ่ายนิติบัญญัติคุมฝ่ายบริหารด้วยการลงมติไม่ไว้วางใจ มีผลให้ฝ่ายบริหารต้องลาออก แต่ในทางกันข้าม ฝ่ายบริหารก็มีสิทธิควบคุมฝ่ายนิติบัญญัติด้วยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ที่สำคัญก็คือแต่ละฝ่ายจะใช้มาตรการตอบโต้กันในขณะที่เดียวกันไม่ได้</p>	<p>4. รัฐสภาอาจจะมีสภาเดียวหรือ 2 สภาก็ได้</p>	<p>4. ประธานาธิบดีมีอำนาจเหนือฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีสิทธิยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งโดยไม่เกินปีละ 1 ครั้ง ในขณะที่รัฐสภาพลักไม่มีสิทธิลงมติไม่ไว้วางใจประธานาธิบดีได้</p>
<p>5. รัฐสภาอาจจะมีสภาเดียวหรือ 2 สภาก็ได้</p>	<p>5. ตัวอย่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองในระบบนี้ได้แก่</p>	<p>5. ตัวอย่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองในระบบนี้ได้แก่</p>
<p>6. ตัวอย่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองในระบบนี้ได้แก่ อังกฤษ สเปน อิตาลี สวีเดน เดนมาร์ก ญี่ปุ่น มาเลเซีย ไทย ฯลฯ</p>	<p>สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปีนส์ บราซิล ฯลฯ</p>	<p>ฝรั่งเศส กรีซ โปตุเกส ฟินแลนด์ ฯลฯ</p>
<p>7. อังกฤษเป็นต้นแบบระบบรัฐสภา</p>	<p>6. สหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบระบบประธานาธิบดี</p>	<p>6. ฝรั่งเศสเป็นต้นแบบระบบกึ่งรัฐสภาที่ประธานาธิบดี</p>

ตอนที่ 3 รัฐธรรมนูญ

1. รัฐธรรมนูญ

1.1 ความหมาย และความสำคัญ

1.2 สาระสำคัญในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ควรทราบ

2. ที่มาของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

1. รัฐธรรมนูญ

แต่ละประเทศไม่ว่าจะมีรูปแบบการปกครองแบบใดต่างก็มีรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ หากจะต่างก็ตรงที่รูปแบบ และสาระสำคัญที่สนองวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญนั้น ๆ เพียงแต่มีสิ่งพึงพิจารณาตามหลักความจริงได้ว่า ไม่ว่าจะป็นรัฐธรรมนูญรูปแบบใด รัฐธรรมนูญนั้นควรมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนและควรมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง ตลอดจนจะต้องก่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนด้วย

1.1. ความหมาย และความสำคัญ

รัฐธรรมนูญ พิจารณาความหมายได้ 2 ประการ คือ

1.1.1 ในฐานะที่เป็นกฎหมายสูงสุด

ความเป็นกฎหมายสูงสุดให้พิจารณาได้จากกฎหมายอื่นใดขัดแย้งไม่ได้ ผู้ที่ทำหน้าที่วินิจฉัยว่ากฎหมายอื่นใดขัดแย้งหรือไม่ คือ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2540 ได้เปลี่ยนไปเป็นศาลรัฐธรรมนูญ

1.1.2 ในฐานะที่เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญมากที่สุด

ความเป็นกฎหมายที่สำคัญที่สุด ให้พิจารณาได้จากการเป็นกฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ

1.2 รัฐธรรมนูญไทยจะบัญญัติเกี่ยวกับสาระสำคัญดังนี้

1. รูปการปกครอง

2. พระราชฐานะ และพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์

3. อำนาจอธิปไตย และการใช้

- ใครเป็นผู้ใช้ คุณสมบัติ
- วิธีทางที่เข้าไปใช้อำนาจ
- ขอบเขตอำนาจหน้าที่
- กำหนดระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่ง

4. แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ
5. สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชน
6. การปกครองส่วนท้องถิ่น
7. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
8. บทเฉพาะกาล ฯลฯ

โดยทั่วไปรูปแบบของรัฐธรรมนูญจะประกอบไปด้วยหมวดต่าง ๆ และส่วนต่าง ๆ ที่แบ่งเป็นมาตราที่อยู่ในหมวดสำหรับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีทั้งหมดถึง 12 หมวด รวม 336 มาตรา นับว่ามีเนื้อหาสาระมากกว่าทุกฉบับที่เคยมีมา หมวดที่เพิ่มขึ้นมาใหม่โดยไม่เคยมีมาก่อนหน้านี้ ได้แก่ หมวดที่ 10 การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ และหมวดที่ 11 การตรวจเงินแผ่นดิน

ความสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีโดยสรุปจะมีอยู่ 3 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. มีการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของบุคคล
2. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และมีโอกาสตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐเพิ่มมากขึ้น
3. การปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อสังเกตเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

1. มีเนื้อหาสาระมากกว่าทุกฉบับที่เคยมีมา โดยมีถึง 12 หมวด รวม 336 มาตรา และมีบทบัญญัติใหม่ ๆ ที่สำคัญ ได้แก่

- (1) กำหนดให้การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของชนชาวไทย หากไม่ปฏิบัติจะต้องเสียสิทธิบางอย่าง(มาตรา 68)
- (2) กำหนดให้มีคณะกรรมการเลือกตั้ง (มาตรา 136-148)
- (3) กำหนดให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (มาตรา 196-198)
- (4) กำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา 196-199)
- (5) กำหนดให้มีศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา 255-270) และศาลปกครอง (มาตรา 276-280)
- (6) กำหนดให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐที่สำคัญได้แก่ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (มาตรา 291-296)

คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา 297-302) การถอดถอนจากตำแหน่ง(มาตรา 303-307) การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง(มาตรา 308-311) และการตรวจเงินแผ่นดิน(มาตรา 312)

2. เป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนอย่างแท้จริง เพราะเป็นฉบับแรกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างมากที่สุด และให้ประชาชนต่อประชาชนอย่างแท้จริง พอสรุปได้ 5 ประการ คือ

(1) ให้สิทธิในความเป็นคนสูงขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นเด็ก เป็นชาย เป็นหญิง คนชราหรือคนพิการ มีเชื้อชาติศาสนาใดก็ตามย่อมได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายเท่าเทียมกัน

(2) จัดการปฏิรูประบบราชการเสียใหม่ โดยการกระจายอำนาจจากระดับชาติสู่ท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรู้เห็นได้ถามทั้งตั้งการบริหารของรัฐได้ตามสมควร

(3) จัดการปฏิรูปศาล และระบบการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐที่สมบูรณ์กว่าเดิม โดยเพิ่มความอิสระของศาลมากขึ้น ปรับระบบกรรมการตุลาการ พัฒนาศาลแขวงให้ทั่วถึง และใช้ระบบศาลคู่แยกศาลปกครองออกจากศาลยุติธรรม มีศาลรัฐธรรมนูญคอยตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายระดับอื่น ๆ มีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาคอยรับร้องทุกข์จากประชาชนแทนรัฐสภา ตลอดจนมีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารจริง ๆ คอยดูแลรักษาเงินแผ่นดิน

(4) จัดการปฏิรูประบบผู้แทน ตั้งแต่ระบบพรรคการเมือง ระบบการเลือกตั้ง และระบบรัฐสภาที่มีประสิทธิภาพ

(5) การบริหารจัดการทุจริตในบ้านเมือง ได้มีการตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ซึ่งมาจากการคัดสรรที่รัดกุม สำหรับตรวจสอบนักการเมือง และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ นอกจากนั้นยังเปิดให้ประชาชนไม่น้อยกว่า 5 หมื่นคน มีสิทธิกล่าวหาการทุจริตดังกล่าวต่อ ปปช. ได้อีกด้วย

3. ภายใน 240 วัน นับแต่วันประกาศการใช้รัฐธรรมนูญนี้ รัฐสภาต้องดำเนินการพิจารณาและความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สำคัญ 4 ฉบับ คือ

1. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
3. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการเลือกตั้ง
4. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมือง

ข้อสังเกต

1. หากร่างพระราชบัญญัติ 4 ฉบับนี้ไม่แล้วเสร็จจะยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้
2. รัฐสภาจะออกเป็นพระราชกำหนดในเรื่องทั้ง 4 นี้ไม่น่าจะทำได้ เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้ให้อำนาจไว้ แต่เป็นอำนาจของรัฐสภาเท่านั้น

3. สภาผู้แทนราษฎรต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง คณะกรรมการเลือกตั้ง และพรรคการเมือง ให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หากไม่สามารถปฏิบัติตามเวลาดังกล่าวได้ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องสิ้นสุดลงพร้อมกันทั้งหมด

4. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนี้ ต้องกระทำเมื่อครบ 5 ปี นับตั้งแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และผู้มีอำนาจทำรายงานเสนอความเห็นต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติม คือ

1. คณะกรรมการการเลือกตั้ง
2. คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือ
3. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

2. ที่มาของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญฉบับนี้เกิดขึ้นจากกระแสการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง จึงเป็นการผลักดันให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ในขณะนั้น คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2538 มาตรา 211 ซึ่งนำไปสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นการปฏิรูปการเมือง และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2539 ได้บัญญัติให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นประกอบด้วย สมาชิกที่ได้รับเลือกจากรัฐสภา จำนวน 99 คน มีหน้าที่จัดทำรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่ทั้งฉบับเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการเมือง

ภายหลังจากนั้นสภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีสาระสำคัญเป็นการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนให้มีประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้นตลอดทั้งปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยได้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุมัติรัฐธรรมนูญโดยการออกเสียงประชามติได้ด้วย ทั้งนี้โดยยังคงรักษาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้ตลอดไป

คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ให้ความหมายและบอกวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการเมืองว่า

“การปฏิรูปการเมือง” หมายถึง การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง และระบบการใช้อำนาจของรัฐใหม่หมดเพื่อให้เป็นระบบที่มีความชอบธรรม มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยแท้จริง สอดคล้องสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

หากกล่าวโดยสรุป “การปฏิรูปการเมือง หมายถึง การปรับปรุงระบบการเมืองทั้งระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาการเมืองที่มีอยู่โดยวิถีทางรัฐธรรมนูญ”

ผู้ทำหน้าที่รัฐธรรมนูญมีลักษณะพิเศษว่ารัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ คือ

ข้อความสำคัญในหมวด 12 การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มาตรา 211 นั้น ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญทำหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ให้แล้วเสร็จภายใน 240 วัน สภาร่างรัฐธรรมนูญประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 99 คน จำแนกเป็น 2 ประเภท ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยทางอ้อม

ประเภทหนึ่ง เป็นสมาชิกซึ่งรัฐสภาเลือกตั้งจากผู้สมัครรับเลือกตั้งจากจังหวัดต่าง ๆ จังหวัดละ 1 คน โดยในขั้นแรกให้มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง เลือกกันเองให้เหลือจังหวัดละ 10 คน จากนั้นจึงให้รัฐสภาลงคะแนนเลือกตั้งให้เหลือเพียงจังหวัดละ 1 คน จำนวน 76 คน

ประเภทที่สอง เป็นสมาชิกซึ่งรัฐสภาเลือกตั้งจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ จำนวน 23 คน ดังต่อไปนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญสาขากฎหมายมหาชน จำนวน 8 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญสาขารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 8 คน
3. ผู้มีประสบการณ์ด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการร่างรัฐธรรมนูญ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐสภากำหนดจำนวน 7 คน

สมาชิกรัฐธรรมนูญ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐสภากำหนดจำนวน 7 คน

สมาชิกรัฐธรรมนูญประเภทที่ 2 นี้ ในขั้นแรก ให้สภาสถาบันอุดมศึกษาที่มีการให้ปริญญาในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ เสนอบัญชีรายชื่อบุคคลผู้มีความเชี่ยวชาญในสาขากฎหมายมหาชนสาขาวิชา รัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ และผู้มีประสบการณ์ด้านการเมือง การบริหารราชการแผ่นดินหรือการร่างรัฐธรรมนูญ ประเภทละไม่เกิน 5 คน ต่อประธานรัฐสภา เพื่อนำเสนอให้รัฐสภาทำการเลือกในแต่ละสาขาให้ได้จำนวนตามที่กำหนด รวมเป็นจำนวน 23 คน

องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ

ผศ.วรรณภา วุฒฑะกุล

องค์การความร่วมมือทางทหาร

องค์การ	วัตถุประสงค์	หมายเหตุ
<p>องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization=NATO) ค.ศ. 1949</p>	<p>เพื่อป้องกันตนเองจากการรุกรานของสหภาพโซเวียต และสกัดกั้นการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์มาสู่ยุโรปตะวันตกหรือเป็นสนธิสัญญาทางการทหารของฝ่ายประชาธิปไตยโดยสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ นอกจากวัตถุประสงค์หลักคือ ความร่วมมือทางการทหารแล้ว นาโตยังเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในหมู่ประเทศสมาชิกอีกด้วย แต่ในขณะนี้สงครามเย็นได้ยุติไปแล้ว จึงมีผู้เสนอให้ยุบ NATO เพราะบทบาทด้านการทหารจะลดความสำคัญลง แต่ก็มีหลายฝ่ายที่เห็นว่ายังควรให้คงไว้เพียงแต่ปรับบทบาทของ NATO ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน</p>	<p>สมาชิกเดิมมี 13 ชาติ เพิ่มอีก 6 ชาติ อดีต กลุ่มยุโรปตะวันออก</p>

<p>องค์การสนธิสัญญาออร์ซอ (Warsaw Treaty Organization = WARSAW PACT)</p>	<p>เพื่อความร่วมมือทางการเมืองทหาร หรือองค์การพันธมิตรทาง ทหารของฝ่ายคอมมิวนิสต์ ในการป้องกันภัยร่วมกัน และยินยอมให้กองทัพ สหภาพโซเวียตเข้าไปใน ประเทศสมาชิก ได้รวมไป ถึงการดำเนินนโยบายต่าง- ประเทศร่วมกัน หรือกล่าว ได้ว่าเพื่อเป็นการตอบโต้ กลุ่มประชาธิปไตยและต่อต้าน การรุกรานขององค์การนาโต้ เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลาย องค์การนี้ก็ยุติลงไปด้วย</p>	
<p>องค์การสนธิสัญญาป้องกัน ร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ ส.ป.อ. (Southeast Asia Treaty Organization: SEATO) ค.ศ.1954</p>	<p>เป็นองค์การที่สหรัฐอเมริกา จัดตั้งขึ้น โดยร่วมกับ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ไทย และอังกฤษ เพื่อป้องกัน และต่อต้านการขยายอิทธิพล ของลัทธิคอมมิวนิสต์ใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่มีสมาชิกในภูมิภาคนี้ เพียง 2 ประเทศ จึงไม่ถือว่า องค์การนี้เป็นองค์การ ความร่วมมือของภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างแท้จริง องค์การนี้จึง สิ้นสุดใน ค.ศ.1977</p>	

องค์การทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

<p>สหภาพยุโรป(European Union = EU)</p>	<p><u>เป็นการรวมกลุ่มของประเทศในยุโรป 15 ประเทศ คือ</u> <u>เยอรมนี ฝรั่งเศส อังกฤษ</u> <u>อิตาลี เบลเยียม</u> เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก โปรตุเกส ไอร์แลนด์ สเปน เดนมาร์ก กรีซ ออสเตรีย ฟินแลนด์ และสวีเดน ทางด้านเศรษฐกิจ การเงินและด้านการเมืองเป็นเป้าหมายสุดท้าย โดยมีที่มาจากกรรวมกลุ่มทางการค้าของประเทศยุโรปตะวันตก 12 ประเทศ ที่รู้จักกันในนามของประชาคมยุโรป (European Community= EC) การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เกิดขึ้นจากข้อผูกพันตามสนธิสัญญามาสทริชท์ (Maastricht) ซึ่งมีผลเริ่มใช้ตั้งแต่ ค.ศ.1993 ประชาคมยุโรปมีภารกิจที่สำคัญ 3 ประการ คือ พัฒนาสหภาพตลาดเดียวของยุโรป (Single Market) ให้เป็นสหภาพเศรษฐกิจและการเงิน (Economic and Monetary Union) และ</p>	<p>ประชาคมยุโรปซึ่งเป็นที่มาของสหภาพยุโรปมีที่มาจากองค์การถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป(The European Coal and Steel Community) ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มอีก 10 ประเทศจากยุโรปตะวันออก ได้แก่ เชค โปแลนด์ ฮังการี สโลวาเกีย สโลวีเนีย ลัตเวีย ลิทัวเนีย เอสโตเนีย มอลตา ไซปรัส รวมสมาชิก EU ในปัจจุบันมีทั้งสิ้น 25 ประเทศ</p>
--	---	--

	<p>สหภาพการเมือง (Politic Union) เพื่อประชาคมยุโรป (EC) จะได้มีสภาพเป็นสหภาพยุโรป (EU) อย่างสมบูรณ์ ยกเว้นภาษีศุลกากรและข้อจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก</p> <p>- ขยายขอบเขตความรับผิดชอบภายนอก เช่น เป็นผู้นำให้แก่ประเทศยุโรปตะวันออกได้ปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี และมีการปกครองในระบบอบ-ประชาธิปไตย</p> <p>นอกจากนั้น ยังทำหน้าที่จัดระเบียบโลกหลังสงครามเย็นเสียใหม่</p> <p>นอกจากนี้แล้ว การรวมกลุ่ม สหภาพยุโรปจะส่งผลให้กลุ่มประเทศสมาชิกภายใต้เงินตราสกุลเดียวกัน ภายใน ค.ศ.1999 พลเมืองของกลุ่มสมาชิกจะกลายเป็นพลเมืองของสหภาพ ยุโรปที่มีความเสนอกภาคเท่าเทียมกัน มีสิทธิเคลื่อนย้ายไปทำงานประเทศกลุ่มสมาชิกได้ รวมไปถึงการนำนโยบายต่างประเทศและด้านความ</p>	
--	--	--

<p>สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือสมาคมอาเซียน (Association of Southeast Asia Nations: ASEAN) 8 สิงหาคม 1967</p>	<p>มั่นคงมาใช้ร่วมกัน ตลอดจนความร่วมมือด้านนโยบายอุตสาหกรรม การศึกษา วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ กล่าวได้ว่า การรวมกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มทางในกลุ่มตะวันตก ถือเป็นองค์การทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เข้มแข็งที่สุด และมีอำนาจต่อรองมากที่สุด ในวงการทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในปัจจุบันและเป็นแบบอย่างของการพัฒนาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจไปสู่รวมตัวที่เข้มแข็งทางการเมืองในอนาคต</p> <p>เป็นองค์การ ที่เกิดขึ้นมาแทนที่องค์การ SEATO สมาคม ASA และสมาคม MAPHILINDO เพื่อให้เป็นองค์การของสมาชิก ในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างแท้จริง สมาชิกเริ่มต้นมี 5 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ต่อมา มีสมาชิกเพิ่มขึ้นจนถึง</p>	<p>สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้เป็นประเทศที่ขอเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุม ASEAN SUMMIT</p>
--	---	--

	<p>ปัจจุบันรวม 10 ประเทศ คือ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา อาเซียนจึง เป็นองค์กรระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาคที่ไม่มี มหาอำนาจเป็นสมาชิก วัตถุประสงค์หลักคือ การ รักษาความมั่นคงทางการ เมืองและรักษาเสถียรภาพ ทางเศรษฐกิจในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและ สร้างความเข้าใจอันดี ร่วมกันในหมู่ประเทศ สมาชิกในด้านสังคมและ วัฒนธรรม นับเป็นการ รวมกลุ่มในระดับภูมิภาคนี้ ที่ประสบความสำเร็จด้าน การเมืองเพราะสามารถ ประกาศให้ภูมิภาคนี้เป็น เขตสันติภาพ เสรีภาพ และ เป็นกลาง สามารถป้องกัน การแทรกแซงจาก มหาอำนาจภายนอก นอกจากนี้ยังสามารถยุติ ปัญหาการสู้รบในอินโดจีน การแก้ไขปัญหาในกัมพูชา ส่วนด้านเศรษฐกิจสามารถ เร่งรัดความเจริญและความ ร่วมมือทางเศรษฐกิจใน กลุ่ม มุ่งให้ความร่วมมือทาง</p>	
--	---	--

	<p>เศรษฐกิจนำการเมืองให้ ความสำคัญต่อความ ร่วมมือทางด้านการค้าและ อุตสาหกรรม ส่งเสริมความ ร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ความ ร่วมมือในการพัฒนาสังคม และความร่วมมือทางด้าน วัฒนธรรมและสารสนเทศ</p>	
--	--	--

การรวมกลุ่มการค้าแบบเสรี (Free Trade Area= FTA)

- นโยบายการค้าแบบเสรี (Free trade policy) คือนโยบายที่เปิดโอกาสให้ประเทศหนึ่ง
 ส่งสินค้าเข้าไปขายอีกประเทศหนึ่งได้อย่างเสรี ไม่มีการกีดกันทางการค้า การตั้งกำแพง
 ภาษี การให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ หรือเก็บภาษีศุลกากร

<p>ข้อตกลงเขตการค้าเสรี อเมริกาเหนือ(The North American Free Trade Agreement= NAFTA) ค.ศ.1989</p>	<p>โดยประธานาธิบดีอเมริกา ร่วมกับประธานาธิบดีของ เม็กซิโกมีการจัดตั้งเขตการค้า เสรีร่วมกันเพื่อต่อสู้และแข่งขัน กับการค้าของญี่ปุ่นและของ ประชาคมยุโรป ต่อมา ค.ศ. 1992 ประเทศแคนาดาเข้าร่วม ด้วย จึงเป็นข้อตกลงร่วมกัน 3 ฝ่าย NAFTA มีวัตถุประสงค์ทั่ว ไป คือให้ความร่วมมือทาง การค้าและสิทธิลดหย่อนภาษี ศุลกากร รวมไปถึงนโยบายการ ให้เงินอุดหนุนสินค้าเกษตรแก่ ประเทศสมาชิกเพื่อการส่งออก ไปจำหน่ายยังตลาดโลกและรับ</p>	
---	--	--

<p>เขตการค้าเสรีแห่ง อาเซียน (ASEAN Free Trade Area=AFTA) ค.ศ.1992</p>	<p>สินค้าอุตสาหกรรมขนาดกลาง ของประเทศสมาชิกแทนที่จะซื้อ จากเอเชีย</p> <p>มีวัตถุประสงค์ให้ประเทศสมาชิก อาเซียนได้ร่วมมือรักษา เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับแนวทางของตลาด ร่วมยุโรป อันนำไปสู่การค้าเสรี ภายในกลุ่ม การลดภาษี ศุลกากรสินค้าที่ผลิตในอาเซียน โดยจะทำให้การค้าระหว่าง ประเทศ อาเซียนด้วยกัน ขยายตัวเพิ่มขึ้นสามารถดึงดูด เงินทุนและเทคโนโลยีจาก ประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ อีก ทั้งยังทำให้อาเซียนเป็นกลุ่มพลัง เศรษฐกิจที่สามารถต่อรองกับ มหาอำนาจทางเศรษฐกิจของ โลกได้</p>	<p>ผู้เสนอแนวคิดนี้คือ นาย อานันท์ ปันยารชุน อดีต นายกรัฐมนตรีของไทย</p>
<p>องค์การความร่วมมือทาง เศรษฐกิจแห่งเอเชียและ แปซิฟิกหรือเอเปก(Asia Pacific Economic Cooperation= APEC)</p>	<p>โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ ส่งเสริมการค้าเสรีสำหรับการค้า ในเอเชีย-แปซิฟิก ร่วมแก้ไข ปัญหาโครงสร้างและปรับปรุง ความไม่สมดุลทางการค้า ลด ความตึงเครียดทางการค้า ระหว่างประเทศ อีกทั้งยังเป็น การรวมกลุ่มเพื่อรับมือกับการ รวมยุโรปเป็นตลาดเดี่ยวและ เปิดความสัมพันธ์ทางด้าน</p>	

<p>การประชุมเอเชีย-ยุโรป (Asia Europe Meeting=ASEM) ค.ศ. 1996</p>	<p>เศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะกับประเทศสังคมนิยม ในภูมิภาคนี้ ปัจจุบันนี้มีสมาชิก 21 ประเทศ คือ เขตเศรษฐกิจ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไทย มาเลเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ เวียดนาม อินโดนีเซีย สิงคโปร์ จีน ฮองกง ไต้หวัน ปาปัวนิวกินี ซิลี เปรู เม็กซิโก และ รัสเซีย</p> <p>มีการประชุมครั้งแรกที่กรุงเทพฯ โดยผู้นำ 26 ประเทศ จาก สหภาพยุโรป 15 ชาติ (ออสเตรเลีย เบลเยียม เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีซ ไอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน สวีเดน และ อังกฤษ) และเอเชีย 10 ประเทศ (กลุ่มอาเซียน 7 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ และ เวียดนาม รวม จีน ญี่ปุ่น และ เกาหลีใต้) จุดมุ่งหมายเพื่อ เชื่อมโยงการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของ ภูมิภาคเอเชียและยุโรป ให้แน่น แฟ้น รวมถึงสร้างความสมดุลใน ความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลาง กิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้ง 3</p>	
---	---	--

<p>ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วย ศุลกากรและการค้า หรือ แกตต์ (General Agreement on Tariffs and Trade= GATT) ค.ศ. 1943</p>	<p>ภูมิภาค คือ ยุโรป เอเชียและ อเมริกาเหนือ</p> <p>คือข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัด อัตราภาษีศุลกากรและการค้า เพื่อให้การค้าระหว่างประเทศ ดำเนินโดยเสรี ส่งเสริมการผลิต และการเปลี่ยนแปลงสินค้า โดย การลดหย่อนการกีดกันทาง การค้าและภาษีอากรเพื่อให้ เศรษฐกิจโลกขยายตัว ประชากร โลกมีความอยู่ดี กินดี การ หมุนเวียนสินค้าระหว่างประเทศ มีความคล่องตัวขึ้นเพราะ ประเทศสมาชิกจะหันมาเจรจา ปัญหาด้านการค้าต่อกันแล้วหา แนวทางแก้ไขปัญหาจนได้ข้อยุติ ที่พอใจทุกฝ่ายจากมติการ ประชุมตกลงแกตต์ รอบ อุรุกวัย ค.ศ.1994 เสนอให้มีการ ก่อตั้งหน่วยงานขึ้นมา ดำเนินงานกิจกรรมที่อยู่นอก ขอบข่ายของแกตต์และนับแกตต์ เข้าเป็นกิจกรรมของหน่วยงานนี้ ซึ่งให้ชื่อว่าองค์การการค้าโลก (World Trade Organization= WTO) อันมีสถานภาพ เทียบเท่าองค์การระหว่าง ประเทศอื่น ๆ เช่น กองทุน การเงินระหว่างประเทศ (International Monetary</p>	
--	---	--

<p>องค์การการค้าโลก(World Trade Organization= WTO) ค.ศ.1995</p>	<p>Fund=IMF) และธนาคารโลก (World Bank) ประเทศที่ยอมปฏิบัติตามข้อตกลงแกตต์ก็จะมีสิทธิเข้าเป็นสมาชิก WTO ได้</p> <p>เพื่อพัฒนาระบบการค้าเสรีระหว่างประเทศสมาชิกดำเนินตามข้อตกลงทางการค้ายุติกรณีพิพาททางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก และเป็นที่ยุติการการค้าของประเทศสมาชิก โดยทำหน้าที่สำคัญ เช่น เป็นเวทีเจรจาลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ แก้ไขข้อขัดแย้งการค้า ประสานงานกับ IMF และธนาคารโลกเพื่อช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา และประสบปัญหาประเด็นการค้าอื่น ๆ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น 146 ประเทศ</p>	
<p>กลุ่มประเทศผู้ส่งน้ำมันเป็นสินค้าออก หรือ โอเปก (Organization of Petroleum Exporting Countries=OPEC) มกราคม ค.ศ.1960</p>	<p>เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อสภาพเศรษฐกิจและการเมืองของโลกสูงมากอีกองค์กรหนึ่ง เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มนี้คือประเทศผู้ส่งน้ำมันปิโตรเลียมเป็นสินค้าส่งออกจึงร่วมมือกันดำเนินนโยบายน้ำมัน ได้แก่การกำหนดปริมาณการผลิตการกำหนดราคาน้ำมัน และการให้ความ</p>	<p>ปัจจุบันสหพันธรัฐรัสเซียขอเข้าร่วมเป็น G-8</p>

<p>กลุ่ม G-7(The Group of Seven) ค.ศ.1975</p>	<p>ช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและเทคนิคระหว่างประเทศสมาชิก ส่งผลให้น้ำมันปิโตรเลียม ราคาสูงขึ้น หรือการกำหนดโควตา ปริมาณการจำหน่ายน้ำมันให้แก่ประเทศต่าง ตามสัดส่วนที่ OPEC เห็นสมควร มีสมาชิกทั้งสิ้น 11 ประเทศ คือ คูเวต เวเนซุเอลา อิหร่าน อิรัก ซาอุดีอาระเบีย การ์ตา อินโดนีเซีย ลิเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แอลจีเรีย และไนจีเรีย</p> <p>หมายถึงกลุ่มประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม 7 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลีและญี่ปุ่น ซึ่งรวมกัน ค.ศ.1975 กลุ่มนี้จะจัดให้มีการประชุมสุดยอดเป็นประจำทุกปีเพื่อพิจารณาปัญหาเศรษฐกิจร่วมกัน และออกแถลงการณ์ร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและกำหนดทิศทางเศรษฐกิจโลก รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโลก ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแถลงการณ์ดังกล่าวมีความสำคัญต่อบทบาทเศรษฐกิจ และการเมืองของโลกอย่างมาก</p>	
---	---	--

<p>กลุ่มประเทศพัฒนา อุตสาหกรรมใหม่ หรือ นิกส์ (New Industrialized Countries=NICS)</p>	<p>คืออดีตกลุ่มประเทศกำลัง พัฒนาที่สามารถพัฒนาขีด ความสามารถและศักยภาพของ ตนเองในด้านเศรษฐกิจให้สูงขึ้น เหนือกว่าประเทศกำลังพัฒนา อื่น ๆ แต่ยังไม่สามารถเทียบเท่า กลุ่ม G-7 ได้แก่ประเทศเกาหลี ใต้ ไต้หวัน สิงคโปร์ และฮ่องกง</p>	
<p>สิทธิพิเศษทางการค้า (Generalize System Preferences= GSP)</p>	<p>คือสิทธิพิเศษทางการค้าที่ ประเทศพัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา และประชาคม ยุโรปให้กับประเทศคู่ค้า ซึ่งเป็น ประเทศกำลังพัฒนาแต่ให้อย่าง มีเงื่อนไข GSP จึงเป็นเครื่อง ต่อรองทางการค้าที่ประเทศ พัฒนานำมาใช้กับประเทศกำลัง พัฒนาให้ดำเนินตามนโยบาย การค้าเสรี เช่น การคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญา การละเว้น การใช้แรงงานเด็ก ฯลฯ</p>	

กฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา(Intellectual Property)

คือกฎหมายที่ตราขึ้นมาเพื่อคุ้มครองผลงานอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ หรือการออกเอกสิทธิเพื่อรับรองและคุ้มครองผลิตภัณฑ์ผลงาน ฯลฯ อันเกิดจากการใช้สติปัญญาของผู้ประดิษฐ์ และคิดค้นได้แก่

สิทธิบัตร (Patent) คือเอกสารสำคัญที่ทางการออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่มีลักษณะตามที่กฎหมายไว้ สิ่งประดิษฐ์ได้รับการคุ้มครอง 20 ปี นับแต่วันขอจด ส่วนการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้คุ้มครอง 10 ปี นับแต่วันขอจด

เครื่องหมายการค้า (Trade Mark) คือ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือตรา ที่ใช้กับสินค้าหรือบริการ เพื่อแสดงว่าสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้านั้นเป็นของผู้ใด

ลิขสิทธิ์ (Copyright) คือ สิทธิความเป็นเจ้าของผลงานที่มาจากการใช้สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะสร้างสรรค์ โดยผลงานนั้นมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และศีลธรรม คู่คุ้มครองตลอดชีวิตและหลังจากเจ้าของผลงานเสียชีวิตแล้ว 50 ปี หากผลงานชิ้นนั้น ๆ ได้รับการเผยแพร่ถือเป็นเจ้าของผลงานนั้นแล้ว